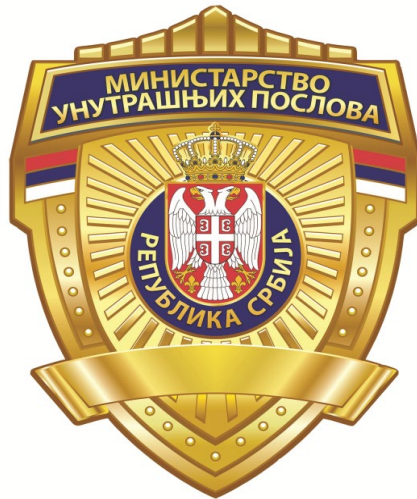

ПРИЛОГ 1

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА**

**МЕТОДИЧКО УПУТСТВО
ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА
ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА
МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
за 2026. годину**

САДРЖАЈ

1	УВОД	4
2	ПРИРУЧНИЦИ	5
2.1	РАСПРШИВАЧ СА НАДРАЖУЈУЋИМ СРЕДСТВОМ.....	6
2.2	ПРОВЕРА ИДЕНТИТЕТА ЛИЦА СА МЕРАМА БЕЗБЕДНОСТИ, ПРИМЕНА ОВЛАШЋЕЊА УПОЗОРЕЊЕ И НАРЕЂЕЊЕ	11
2.3	ПРЕГЛЕД И ДОВОЂЕЊЕ ЛИЦА	23
2.4	ЗАУСТАВЉАЊЕ И ПРЕГЛЕД ВОЗИЛА	35
2.5	ТАКТИЧКЕ РАДЊЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА У ЗАТВОРЕНЕ ПРОСТОРИЈЕ.....	57
2.6	ПОСТУПАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА У СЛУЧАЈУ НАРУШАВАЊА ЈАВНОГ РЕДА.....	81
2.7	ТАКТИКА ПОСТУПАЊА ПРЕМА ЛИЦИМА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА	91
2.8	КРИЗНЕ СИТУАЦИЈЕ: ТАЛАЧКЕ СИТУАЦИЈЕ, АМОК, ТЕРОРИСТИЧКИ АКТ, САМОУБИЛАЧКЕ СИТУАЦИЈЕ	97
2.9	ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ ОДБИЈАЊА НАПАДА И САВЛАДАВАЊЕ ОТПОРА	113
2.10	ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА ДОВЕДЕНИМ И ЗАДРЖАНИМ ЛИЦИМА	125
2.11	МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОВЕРЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	129

1 УВОД

Методичко упутство за реализацију Програма стручног усавршавања полицијских службеника Министарства унутрашњих послова (у даљем тексту: Методичко упутство) је израђено у циљу квалитетније и садржајне припреме полицијских службеника и пружању помоћи у индивидуалном одржавању и подизању нивоа стручне оспособљености полицијских службеника.

Методичко упутство израђено је са циљем обједињавања и систематизације постојећих приручника који се користе у реализацији обавезних и факултативних наставних садржаја Стручног усавршавања, и то:

1. Распршивач са надражујућим средством
2. Провера идентитета лица са мерама безбедности, примена овлашћења упозорење и наређење
3. Преглед и довођење лица
4. Зауостављање и преглед возила
5. Тактичке радње приликом уласка у затворене просторије
6. Поступање полицијских службеника у случају нарушавања јавног реда
7. Тактика поступања према лицима са менталним сметњама
8. Кризне ситуације: талачке ситуације, амок, терористички акт, самоубилачке ситуације
9. Основни елементи одбијања напада и савладавање отпора
10. Поступање према доведеним и задржаним лицима
11. Методологија за реализацију провере физичке способности

Методичко упутство доступно је на почетној интернет страници *Е* – учионице Министарства и на интранет страници Министарства у секцији *Документа / Остало / Сектор за логистику*.

2 ПРИРУЧНИЦИ

2.1 РАСПРШИВАЧ СА НАДРАЖУЈУЋИМ СРЕДСТВОМ

Употреба хемијских средстава као средстава принуде, у свим полицијама света данас има посебан значај. Међутим, одмах треба нагласити да појам хемијска средства у полицијској употреби врло прецизно подразумева хемијске материје и средства само за привремено, односно краткотрајно онеспособљавање људи.

Шири појам обухвата хемијске материје и средства из којих се ове материје примењују. При овоме, хемијске материје су краткотрајно онеспособљавајуће, делују надражујуће на нервне завршетке у очима, органима за дисање и кожи. Поменуте надражујуће обично изазивају и паничне реакције затрованих особа, чиме су таква лица практично онеспособљена.

Као хемијске материје у пракси се најчешће користе материје са ознакама CN, CS и CR¹, које се у жаргону називају сузавци². CS (ortoklorbenzenmalon-dinitril) је, на пример, „фини“ бели кристални прах који се распршује у јако ситним честицама и раствара спорије од свих других врста, па се тако и најдуже задржава на кожи (око 45 минута) и то на свежем ваздуху.

Посебно истичемо хемијску материју ОС (oleoresin capsicum) која је природни, масни, желатинозни концентрат добијен екстракцијом из врсте љуте паприке. Изазива јако печење и отицање очију уз тренутно затварање. Једнако утиче и на особе које носе наочаре или сочива, а ако се удахне изазива печење слузнице у дисајним путевима који отичу и дисање постаје кратко и плитко.

Изазива неконтролисано кашљање и осећај гушења у грлу, а уједно доводи до отицања коже, с интензивним осећајем печења. Учинак ОС на респираторни тракт нестаје кроз отприлике 30 минута на свежем ваздуху.

Средства за примену хемијских материја се могу поделити према врсти, калибру, начину ослобађања хемијске материје итд.

Према начину ослобађања хемијске материје средства могу бити експлозивна, пиротехничка и механичка. Код експлозивних средстава онеспособљавајућа хемијска материја се растура помоћу мале количине експлозива.

Код пиротехничких средстава хемијска материја је помешана са пиротехничким средством тако да се паљењем пиротехничке смеше ствара дим помешан са онеспособљавајућом материјом. Механичка средства хемијску материју распршују помоћу компримованог гаса.

Према конструктивним карактеристикама, односно врсти, хемијска средства се могу поделити на: хемијске ручне бомбе, хемијске тромблонске мине, хемијске

¹ CN (chloroacetophenone), CS (2-chlorobenzalmalononitrile) и CR (dibenzoxazepine).

² Немци 1864. године први откривају и користе CN сузавец (хлорацетофенон), агенс који није смртоносан и који је у стању на кратко онеспособити непријатељске војнике без трајних последица. Године 1928. другачију врсту сузавца (ортохлорбензенмалон-динитрил) откривају ВВ. Corson и R.W. Stoughton, два научника по којима је овај гас добио назив CS. Полицијске и друге снаге за очување реда почињу да користе сузавец након Другог светског рата, посебно као средство контроле нереда, и као такво се користи и данас. ОС спреј (oleoresin capsicum) развијен је на Georgia универзитету. Развили су га професор James H. Jenkins и dr Frank Hayes 1960. године. Формула, под називом „Animal Repellant“ је реализована 1963. године. Исто као и CS, ОС није смртоносан и изазива привремено онеспособљавање без познатих дуготрајних ефеката. Јединица за обуку у употреби оружја (FTU) FBI академије у Quantico, Virginia, 1989. завршава трогодишње испитивање ОС, након чега FBI одобрава примјену ОС-а од стране својих специјалних агената и SWAT тимова. ОС је, у одговарајућим дозама, успешно коришћен и за одбијање напада гризли медведа на Аљасци и напада пит-бул паса у Калифорнији и Тексасу. Пошта САД такође издаје ОС својим поштарима како би се заштитили од угриза паса.

пушке и пиштоље, хемијске распршиваче, хемијске спреј боце, хемијске ампуле и друга средства.

Користе се у:

- класичним и специјалним противтерористичким дејствима,
- у сузбијању нереда, демонстрација, отпора и побуна и
- у мировним операцијама у области безбедности и контрола.

Међународним Конвенцијама о забрани хемијског оружја ова средства³ су дозвољена, не користе се као метод ратовања и не третирају се као хемијско оружје.

На основу Закона о полицији хемијска средства могу се употребити ради:

- ✓ одбијања напада и савлађивања отпора који се не могу обезбедити употребом физичке снаге и службене палице,
- ✓ успостављања нарушеног јавног реда,
- ✓ истеривања лица из затвореног простора,
- ✓ за решавање талачких ситуација и
- ✓ у случајевима кад су испуњени услови за употребу посебних врста оружја и експлозивних средстава или за употребу ватреног оружја утврђених овим законом.

Употребом хемијских средстава сматра се коришћење сузаваца за краткотрајну употребу и хемијских материја блажег дејства, који по престанку дејства не остављају последице за психофизичко и опште здравствено стање.

При употреби хемијских средстава у близини дечјих и старачких установа, болница, основних школа и прометних саобраћајница и лако запаљивих материјала предузимају се посебне мере заштите.

Хемијска средства не употребљавају се према лицима која се налазе у близини експлозивно-запаљивих материја, на великој висини и на сличним местима где би могао бити угрожен живот људи.

Одлуку о употреби хемијских средстава доноси руководиоца који непосредно, у складу са планом, руководи ангажованим снагама, а у случају да не постоји план, неопходно је прибављање сагласности директора полиције.

Распршивач са надражујућим средством (Члан 111. Закона о полицији)

Распршивачи са надражујућим средством, могу се употребити ради одбијања напада или савлађивања активног отпора лица. Употребом распршивача са надражујућим средством, у смислу овог закона, сматра се употреба спреј доза пуњених сузавцем или хемијском материјом блажег дејства од сузавца односно посебно намењене материје са неподношљивим мирисом.

Ношење и употреба распршивача са надражујућим средством

³ Хемијским средствима сматрају се сузавци за краткотрајну употребу, који по престанку дејства не остављају било какве последице за психофизичко и опште здравствено стање, као и хемијске материје блажег дејства од сузавца. При употреби хемијских средстава у близини дечјих и старачких установа, болница, основних школа и прометних саобраћајница и лако запаљивих материјала, предузимају се и посебне мере заштите. Хемијска средства се не употребљавају према лицима која се налазе у близини експлозивно-запаљивих материја, на великој висини и на сличним местима где би могао бити угрожен живот људи.

Распршивач са надражујућим средством који је тренутно у употреби у организационим јединицама полиције је немачког произвођача HOERNECKE CHEMIE, тип original TW1000 Profesional, RSG-5 (слика 1)

Слика 1 – Изглед и делови спреј дозе original TW1000 Profesional, RSG-5

Садржај боце представља екстракт љуте паприке која се користи и у прехранбеној индустрији. Екстракт није канцероген и не изазива генетске промене.

Распршивач одликује висока прецизност млазнице чије је ефикасно дејство до 5 м. Пуњена је течношћу која није запаљива, и која не мења својства на температури од -20°C до $+50^{\circ}\text{C}$.

Боца је конструисана тако да је једноставно руковање дозером у условима слабије видљивости и ноћу, а може се користити подједнако и слабијом и јачом руком као и у рукавицама.

Приликом употребе неопходно је обратити пажњу да се млазница не усмери ка себи, да се не прекорачи ефикасна удаљеност од 3 до 4 метра и да се не смањује минимално растојање од 1 метра.

Слика 2 – Положај боце на опасачу

Распршивач са надражујућим средством носи се на опасачу, одмах иза оружја (за ту потребу може се користити и носач батеријске лампме, уколико не постоји оригинални носач), тако да млазница буде усмерена у смеру кретања полицијског службеника. На тај начин брже се остварује правилан хват и распршивач се брже доводи у позицију за употребу (слика 2)

Потезање распршивача са надражујућим средством са опасача врши се јачом руком, где се остварује правилан хват док је распршивач на носачу (слика 3а), тако што са кажипрстом, средњим, домалим и малим прстом врши обухват око боце распршивача, а палац остаје слободан (б), како би се истим ослободио осигурач (док је полицијски службеник у одбрамбеном ставу) и дејствовало на прекидач млазнице (4в), након правилног усмеравања млазнице ка лицу.

а)

б)

в)

Слика 3 – Потезање распршивача са опасача и припрема за употребу

Полицијски службеник заузима основни полицијски став (слика 4) тако што су му стопала у ширини кукова, колена благо савијена, тело заротирано у односу на лице приближно под углом од 45 степени, шаке положене једна преко друге, у висини копче опасача.

Тело полицијског службеника је тако постављено да је јача страна, на којој се налазе оружје и распршивач увек, због постављања тела под углом од око 45 степени, удаљена од лица према коме примењујемо неку службену меру или радњу.

Слика 4 – Основни полицијски став

Из основног полицијског става, када су испуњени услови за употребу распршивача, полицијски службеник упозорава лице да ће уколико одбије послушност и настави са активним отпором употребити распршивач.

Када лице и тада одбије послушност и настави са активним отпором, полицијски службеник прелази у одбрамбени став), остварујући правилан хват распршивача (слика 5).

Слика 5 – Одбрамбени став

Слика 6 – Усмеравање распршивача

Када лице наставља са активним отпором или нападом, полицијски службеник усмерава распршивач ка лицу (чело, очи и нос), истовремено повлачећи слабију руку ка себи, како исту не би контаминирао, и употребљава распршивач (слика 6). Млазницу је потребно усмерити у чело, очи и нос (лице) у противном распршивач нема ефекта на лице против кога се примењује и кратко притиснути прекидач млазнице (0,5 до 1 секунде).

Покрети руке са којом се употребљава распршивач у тренутку употребе треба да буду: кружни, померањем руке горе - доле или лево-десно како би контаминирали већи простор око лица (и лице ће тежити да избегне млаз распршивача, а на овај начин то ће му бити онемогућено);

Одмах након употребе полицијски службеник ће променити позицију у односу на лице, како у случају да

лице покуша да га нападне, оно не зна да је полицијски службеник променио позицијуу односу на њега. Из те позиције полицијски службеник мора да буде супериорнији, како би могао да успешно употреби неко друго средство принуде, којим ће да примора лице на послушност и стави га под контролом.

Након употребе распршивача са надражујућим средством, полицијски службеник је дужан да пружи потребну помоћ, и то:

- што пре, у складу са могућностима лице одвести у неконтаминирано подручје и окренути га лицем према ветру; вентилатору или другом приручном средству,
- лицу рећи да се опусти, да буде мирно и да покуша нормално да дише,
- лице и очи испрати текућом хладном водом, и упозорити га да не трља очи,
- лице упозорити да не користи креме, лосионе или друге козметичке препарате јер ће исти заробити активне компоненте спреја и дуже их држати у додиру са кожом,
- за уклањање активне компоненте може се користити сапун који не садржи уље, лице брисати пешкиром тапкањем, никако трљањем,
- ради спречавања отицања, угрожена подручја тела се могу хладити мокрим пешкиром или пакетићем леда,
- ако лице користи сочива, морају се темељно опрати и натопити одговарајућом течношћу за сочива.

Ако лице показује симптоме тровања тј. има болове у грудима, хладан зној или изразито плитко дисање мора му се одмах пружити стручна медицинска помоћ.

**2.2 ПРОВЕРА ИДЕНТИТЕТА ЛИЦА СА МЕРАМА БЕЗБЕДНОСТИ,
ПРИМЕНА ОВЛАШЋЕЊА УПОЗОРЕЊЕ И НАРЕЂЕЊЕ**

Наставна јединица 1: Провера идентитета лица са мерама безбедности, примена овлашћења упозорење и наређење

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом провере идентитета лица и примене овлашћења упозорење и наређење.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом провере идентитета лица и примене овлашћења упозорење и наређење.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

- се пре провере идентитета лица, упозорења и наређења увери да ли су испуњени сви законски услови за примену тих полицијског овлашћења,
- адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
- поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију
- поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу
- поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица
- примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	наведе законски основ за проверу и утврђивање идентитета лица наведе и објасни кључне елементе неопходне за адекватну процену ситуације приликом провере идентитета лица објасни могуће начине приласка и позиционирања у односу на лице приликом провере идентитета објасни значај комуникације са лицем чији идентитет треба утврдити наведе и објасни начине провере идентитета лица објасни поступање у случају захтева лица за указивање медицинске помоћи

вештина	изврши проверу идентитета лица увидом у личну карту или другу јавну исправу са фотографијом или електронски, када је лична карта носилац и стварног и електронског идентитета изврши проверу идентитета на основу изјаве лица чији је идентитет проверен изврши проверу идентитета без знања лица, ако постоје основи сумње да је то лице учинилац кривичног дела које се гони по службеној дужности примењује најоптималније тактичке поступке приликом провере идентитета лица запази (невербална комуникација) евентуалне повреде лица употреби одговарајућа средства принуде у складу са принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица коме се проверава идентитет испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

Принципи и поступци за обављање разговора на терену са мерама безбедности

Тактички ставови - основни полицијски став и одбрамбени став

Основни концепти тактичке равнотеже и позиционирање у простору

Примена овлашћења провера идентитета лица - процедура заустављања, обраћање и вођење разговора, поступак за спровођење идентификације

Провера идентитета лица које одбија да пружи на увид ЛК или је баца, понаша се агресивно и сл.

Примена полицијских овлашћења издавања упозорења и наређења, поступци полицијских службеника у случајевима када лице не поступа, односно поступа по издатим наређењима.

Упутство за инструкторе

Ова наставна тема ће се реализовати коришћењем наставне методе играње улога, симулација, групна дискусија. Потребно је да инструктор на почетку објасни

групи начин рада и да одреди полицијске службенике који ће бити у улози вође патроле, пратиоца и полицијског службеника који ће бити у улози маркиранта. Даје инструкције патроли шта се од њих очекује и тражи да се удаље од групе тако да инструктор може да припреми ситуацију, а да патрола не зна задатак маркиранта. Патрола треба да буде у униформи са комплетном припадајућом опремом за извршавање редовних послова и задатака, а полицијски службеници у статусу ОСЛ биће у цивилном оделу са припадајућом опремом. Инструктор даје врло прецизне инструкције маркиранту, придржавајући се ове методологије за извођење наставе. Пожељно је да маркирант буде у цивилном оделу. Од осталих чланова групе инструктор тражи да пажљиво посматрају играње улога и буду спремни на крају да изнесу своје мишљење. Инструктор даје знак за почетак игре улога и по завршетку констатује када је играње улога завршено. Након тога тражи од патроле да испричају своје утиске о поступању, а нарочито о томе шта мисле, шта су добро урадили, а у ком сегменту сматрају да су евентуално погрешили или урадили непотпуно. Након тога, по контролним питањима од свих чланова групе тражи да се изјасне о приказаној игри улога.

ИГРАЊЕ УЛОГА

Ситуација 1. Провера идентитета лица за којим је расписана потерница

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања patrolне делатности–пешице, на безбедносном сектору заустављају лице коме треба проверити идентитет. Лице код себе има личну карту, током провере идентитета негодује. Провером кроз ЈИС, патрола добија информацију да је за лицем расписана потерница.

Опис догађаја

Дана 24.01.2018. године, у 17.30 часова, у _____, у _____ улици у близини броја 10, у току обављања patrolне делатности на безбедносном сектору полицијска патрола (2 полицијска службеника) уочила је лице коме треба проверити идентитет и приступила провери идентитета лица.

Улоге

Лице –креће се улицом, на знак полицијских службеника да стане, зауставља се, на захтев полицијских службеника, даје лк на увид. Све време за време полицијског поступања негодује: “Зашто мене малтретирате, што не јурите криминалце, зар немате паметнија посла, ја сам поштен грађанин.....?” У десном џепу панталона налази му се супстанца за коју се сумња да је опојна дрога марихуана. До краја ситуације сарађује.

Вођа патроле-Када уочи лице коме треба проверити идентитет од њега тражи ЛК на увид. Примењује сва потребна полицијска овлашћења.

Патрилац-помаже вођи патроле при извршењу задатка и евентуално примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене-на упит вође патроле саопштава му , да је за лицем расписана потерница.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Који је могао бити услов за проверу идентитета лица по Закону о полицији?
Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Каква је комуникација – поздрављање и захтев да лице преда личну карту на увид и приликом негодовања лица?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица по Закону о полицији?

Да ли је била адекватна реакција пратиоца када је вођа патроле кренуо у поступање по сазнању да је расписана потерница?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лице доведе у службене просторије, да се према лицу прво употребе средства за везивање, па онда прегледа?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења и права лица које се доводи?

Да ли су привремено одузети предмети који су пронађени код лица?

Да ли је лице обавештено да ће му бити издата Потврда о привремено одузетим предметима?

Да ли је извештна дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 2. Провера идентитета лица које одбија да да на увид лк

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору заустављају лице коме треба проверити идентитет. Лице одбија да да на увид личну карту, након чега је извршено довођење лица ради утврђивања идентитета.

Опис догађаја

Дана 24.01.2018. године, у 17.30 часова, у _____, у _____ улици у близини броја 10, у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору полицијска патрола (2 полицијска службеника) уочила је лице коме треба проверити идентитет и приступила провери идентитета лица.

Улоге

Лице –креће се улицом, на знак полицијских службеника да стане, зауставља се, на захтев полицијских службеника, лице одбија да да лк на увид. (Не дам вам лк....) и то

понови још једанпут или два пута ако је потребно. На захтев пол.службеника да се окрене и стави руке на леђа, одбија.

Вођа патроле-Када уочи лице коме треба проверити идентитет од њега тражи ЛК на увид. Примењује сва потребна полицијска овлашћења.

Патрилац-помаже вођи патроле при извршењу задатка и евентуално примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене-прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Који је могао бити услов за проверу идентитета лица по Закону о полицији?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Каква је комуникација – поздрављање и захтев да лице преда личну карту на увид и приликом негодовања лица?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица по Закону о полицији?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лице доведе у службене просторије, да се према лицу прво употребе средства за везивање, па онда прегледа?

Да ли је био испуњен услов за употребу физичке снаге и да ли је она употребљена законито и правилно?

Да ли је упозорио лице пре употребе физичке снаге?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења и права лица које се доводи?

Да ли је извештна дежурна служба о догађају?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 3. Провера идентитета лица које не даје личну карту на увид, већ је баца

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору заустављају лице коме треба проверити идентитет. Лице код себе има личну карту, које на захтев полицијског службеника, вади ЛК и одбцује је од себе.

Опис догађаја

Дана 24.01.2018. године, у 17.30 часова, у _____, у _____ улици у близини броја 10, у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору полицијска

патрола (2 полицијска службеника) уочила је лице коме треба проверити идентитет и приступила провери идентитета лица.

Улоге

Лице –креће се улицом, на захтев полицијских службеника да стане, зауставља се, вади лк и одбацује је од себе тако да падне испред полицијских службеника. На захтев полицијског службеника да подигне личну карту исти одбија, а све друго сарађује.

Вођа патроле-Када уочи лице коме треба проверити идентитет од њега тражи ЛК на увид. Примењује сва потребна полицијска овлашћења.

Патрилац-помаже вођи патроле при извршњењу задатка и евентуално примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене-прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА - КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Који је могао бити услов за проверу идентитета лица по Закону о полицији?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Каква је комуникација – поздрављање и захтев да лице преда личну карту на увид ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења и права лица које се доводи?

Да ли је лицу саопштено да ће против њега бити поднета прекршајна пријава?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештна дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 4. Провера идентитета лица које ставља у изглед да ће напасти полицијског службеника

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору заустављају лице коме треба проверити идентитет. На захтев полицијског службеника, да покаже лк, лице ставља у изглед да ће напасти полицијског службеника (стаје у гард и говори:“ Бежите од мене, не прилази!“).

Опис догађаја

Дана 24.01.2018. године, у 17.30 часова, у _____, у _____ улици у близини броја 10, у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору полицијска

патрола (2 полицијска службеника) уочила је лице коме треба проверити идентитет и приступила провери идентитета лица.

Улоге

Лице –креће се улицом, на захтев полицијских службеника да стане, зауставља се, а на захтев да покаже лк на увид ставља у изглед да ће напасти полицијског службеника(стаје у гард и говори:“ Бежите од мене , не прилази!“).Лице код себе има два ножа, један за појасом а други у чизми.

Вођа патроле- Када уочи лице коме треба проверити идентитет од њега тражи ЛК на увид. Примењује сва потребна полицијска овлашћења

Пратилац-помаже вођи патроле при извршењу задатка и евентуално примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене-прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Који је могао бити услов за проверу идентитета лица по Закону о полицији?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Каква је комуникација – поздрављање и захтев да лице преда личну карту на увид ?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица по Закону о полицији?

Да ли је био испуњен услов за употребу физичке снаге и да ли је она употребљена законито и правилно?

Да ли је упозорио лице пре употребе физичке снаге?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лице доведе у службене просторије, да се према лицу прво употреби средства за везивање, па онда прегледа?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења и права лица које се доводи?

Да ли су привремено одузети предмети који су пронађени код лица?

Да ли је лице обавештено да ће му бити издата Потврда о привремено одузетим предметима?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештна дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 5. Провера идентитета лица које уместо лк из појаса вади нож

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору заустављају лице коме треба проверити идентитет. На захтев полицијског службеника, да покаже лк, лице уместо лк из појаса вади нож.

Опис догађаја

Дана 24.01.2018. године, у 17.30 часова, у _____, у _____ улици у близини броја 10, у току обављања патролне делатности на безбедносном сектору полицијска патрола (2 полицијска службеника) уочила је лице коме треба проверити идентитет и приступила провери идентитета лица.

Улоге

Лице –креће се уликом, на захтев полицијских службеника да стане, зауставља се, а на захтев да покаже лк, лице уместо лк из појаса вади нож и говори:“ Бежите од мене, не прилази!“).Не помера се, држи нож у руци и понавља да му нико не прилази, након три до четири понављања да спусти нож, лице спушта нож на под. Код себе нема личну карту.

Вођа патроле- Када уочи лице коме треба проверити идентитет од њега тражи ЛК на увид. Примењује сва потребна полицијска овлашћења

Пратилац-помаже вођи патроле при извршњењу задатка и евентуално примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене-прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА - КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Који је могао бити услов за проверу идентитета лица по Закону о полицији?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Каква је комуникација – поздрављање и захтев да лице преда личну карту на увид ?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица по Закону о полицији?

Да ли је био испуњен услов за употребу физичке снаге и да ли је она употребљена законито и правилно?

Да ли је упозорио лице пре употребе физичке снаге?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лице доведе у службене просторије, да се према лицу прво употреби средства за везивање, па онда прегледа?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења и права лица које се доводи?

Да ли су привремено одузети предмети који су пронађени код лица?

Да ли је лице обавештено да ће му бити издата Потврда о привремено одузетим предметима?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештна дежурна служба и сви належни органи о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Приказ тактичких полицијских ставова - основни полицијски став и одбрамбени полицијски став

Полицијски службеник заузима основни полицијски став (слика 1) тако што су му стопала у ширини кукова, колена благо савијена, тело усмерено ка лицу приближно под углом од 45 степени, шаке положене једна преко друге, у висини копче опасача(а). Тело је тако оријентисано да се оружје увек налази на страни која је даља од лица према коме примењујемо неку службену меру или радњу.

Из основног полицијског става полицијски службеник прелази у одбрамбени полицијски став (б) спуштањем тежишта тела, повлачењем доминантне ноге уназад, постављањем руку у висини груди, односно рамена.

Приликом заузимања било ког од наведених ставова, полицијски службеник мора бити на реактивној дистанци у односу на лице.

а) б)
Слика 1. – Основни и одбрамбени полицијски став

Примена овлашћења провере идентитета лица када проверу врши један полицијски службеник

а)

б)

Полицијски службеник заузима основни полицијски став према лицу, приближно под углом од 45 степени (слика 2а), на раздаљини 1,5-2 метра (реактивна дистанца).

Слика 2. – Основни и одбрамбени полицијски став

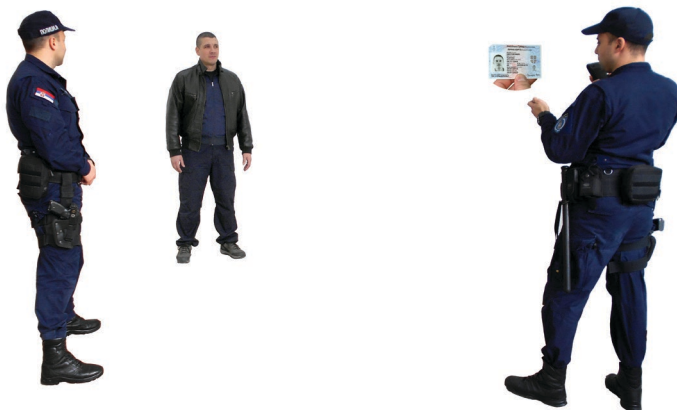
Љубазно и професионално се обраћа лицу, тражећи личну карту на увид. Проверава идентитет лица на основу података у личној карти (или другој јавној исправи са фотографијом), на тај начин што исту доноси у висину очију, али тако да у видокругу има главу и руке лица чији идентитет проверава (б).

Након извршене провере, враћа документ лицу, захваљује се и дозвољава му да настави кретање, при томе не окрећући леђа лицу док се не нађе на безбедној удаљености.

Након извршене провере, враћа документ лицу, захваљује се и дозвољава му да настави кретање, при томе не окрећући леђа лицу док се не нађе на безбедној удаљености.

Примена овлашћења провере идентитета лица када проверу врши патрола полиције (два полицијска службеника)

Полицијски службеници заузимају основни полицијски став према лицу, приближно под углом од 45 степени, на раздаљини од 1,5-2 метра (реактивна дистанца). Један од полицијских службеника (обично је то вођа патроле) љубазно и професионално се обраћа лицу, тражећи личну карту на увид (слика 3)

Слика 3. – Положај чланова патроле приликом провере идентитета лица

Након извршене провере, враћа се документ лицу, захваљује се и дозвољава му се да настави кретање, проласком између полицијских службеника, који га прате погледом и не окрећу му леђа све док се не удаљи на безбедну дистанцу.

2.3 ПРЕГЛЕД И ДОВОЂЕЊЕ ЛИЦА

Наставна јединица 2: Преглед и довођење лица

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом прегледа и довођења лица.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом прегледа и довођења лица.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:
се увери да ли су испуњени сви законски услови за примену прегледа и довођења лица.

- адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
 - поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију
 - поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу
 - поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица
 - примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	наведе законски основ за преглед и довођења лица наведе и објасни кључне елементе неопходне за адекватну процену ситуације приликом прегледа и довођења лица објасни могуће начине приласка и позиционирања у односу на лице објасни значај комуникације са лицем наведе и објасни начине прегледа и довођења лица објасни ограничења за примену прегледа и довођења лица објасни поступање у случају захтева лица за указивање медицинске помоћи
вештина	изврши преглед лица у различитим ставовима привремено одузима предмете у складу са позитивно правним прописима изврши довођење лица са наредбом, изврши довођење лица без наредбе запази (невербална комуникација) евентуалне повреде лица употреби одговарајућа средства принуде у складу са принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења примењује оптималне тактичке поступке у случају довођења лица на основу писаног налога и без писаног налога примењује најоптималније тактичке поступке приликом смештаја лица у службено возило ради превоза приликом довођења примењује најоптималније тактичке поступке у односу на глува, нема и лица са инвалидитетом која треба довести примењује најоптималније тактичке поступке у односу на лица са менталним сметњама врше надзор над лицем које се доводи и превози обезбеди лицу остваривање свих права у складу са одредбама са позитивним правним прописима извештава различите нивое и линије рада сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Употреба средстава за везивање и преглед лица у стојећем ставу
- Процедура везивања и преглед лица у лежећем положају
- Технике одвезивања лица и примена полуге на зглобу шаке уз помоћ службених лисица
- Процедура прегледа лица које није везано-у стојећем ставу (са ослонцем)
- Процедура прегледа лица које није везано-у стојећем ставу (без ослонцем)
- Поступак довођења лица у седећи положај са прекрштеним ногама и рукама на глави
- Поступак довођења лица пешице

Упутство за тренере/инструкторе

Демонстрација подразумева примену следећих корака:

- 1.тренер/инструктор показује поступак извођења задатка корак-по-корак, док полазници пажљиво посматрају. Тренер потом проверава да ли су сви разумели поступак, отклања евентуалне нејасноће, по потреби понавља поступак;
- 2.пружа полазницима могућност да вежбају демонстрирани поступак под надзором, прати рад полазника, одмах отклања уочене неправилности како не би прешле у навику;
- 3.полазници самостално демонстрирају радњу, односно стечену вештину.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

Употреба средстава за везивање и преглед лица у стојећем ставу

Полицијски службеник заузима основни полицијски став у односу на лице. Издаје наредбе, којима се лице доводи у положај за везивање тако што му наређује да подигне руке изнад главе (слика 1а), окрене се у страну док не буде окренут леђима према полицијском службенику (б) и да из тог положаја спусти руке иза леђа да би била видљива (в). Како би се лице довело у што нестабилнији положај наређује му да рашири ноге (г), нагне се напред (д) и на крају да окрене главу у супротну страну од оне са које му прилази (ђ).

Слика 1. – Довођење лица у положај за везивање

Да би довео лице у приказани став полицијски службеник је у обавези да изда следеће команде:

Подигните руке изнад главе;

Окрените се

Ставите руке на леђа

Раширите ноге

Нагните се напред

Поглед у лево (или десно, зависно са које стране му се прилази);

Када је лице на овај начин доведено у жељену позицију, тек тада полицијски службеник вади средства за везивање из футроле, поставља их у правилан хват (поставља их на длан јаче руке тако да се ланац између две наруквице налази на средини длана (слика 2а), а покретни делови наруквица окренути су ка лицу које везује, затим стеже шаку тако да хватом мора да обухвати основе обе наруквице (б)) и прилази лицу са стране и везује, по правилу, прво ближу руку па онда даљу.

Слика 2. – Везивање лица

Проверава да ли су средства за везивање правилно стегнута тако што у размак између наруквице и руке лица које је везано, стави врх малог прста на руци (в), а затим утврђује покретне делове наруквица средства за везивање, притиском на механизам за блокирање.

Затим приступа прегледу лица на следећи начин: притиска дланом слабије руке на ланац средства за везивање, слабијом ногом врши искорак, коленом долази до затколоне јаме лица и врши притисак, чиме лице доводи у нестабилан положај (слика 3а); препипавање врши јагодицама прстију слободне руке, систематично од горе на доле.

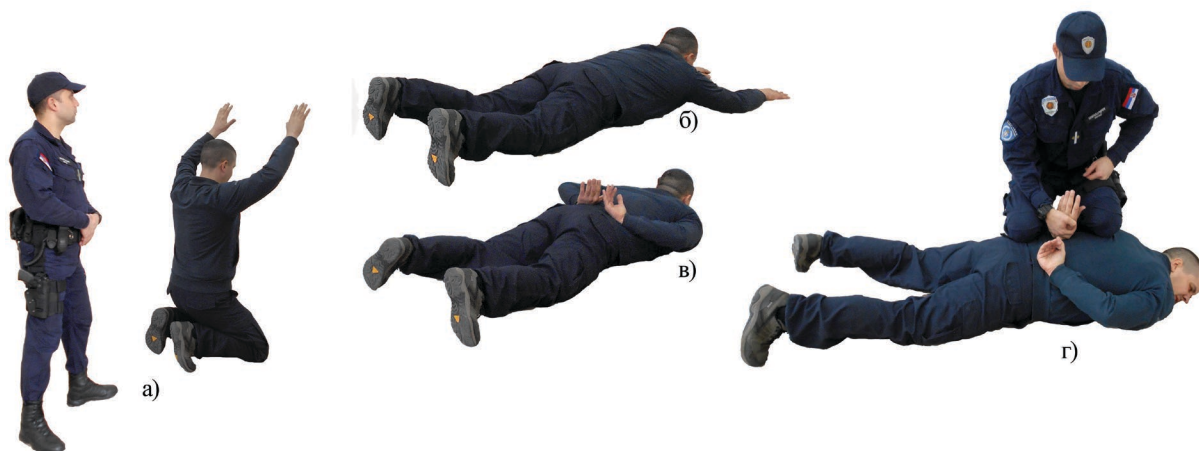
Слика 3. – Преглед лица у стојећем положају

По завршетку прегледа једне стране (б), прелази на другу и то тако што мења длан који врши притисак на ланац средстава за везивање, не остављајући их ни једног момента без контроле (в). Поступак прегледа друге стране је исти као и претходно описани.

После завршеног прегледа, издаје команду: „Крени“. Позиција за вођење је таква да једном руком држи ланац средстава за везивање, а другом у пределу надлакти.

Процедура везивања и прегледа лица у лежећем положају

Полицијски службеник заузима основни полицијски став као код прегледа лица и везивања лица у стојећем ставу и издаје наредбе којима се лице доводи у положај за везивање тако што му након окретања у страну када је лице окренуто леђима наређује да клекне на колена (слика 4а), а затим легне на стомак са испруженим рукама испред себе (б), након чега му наређује да стави руке на леђа (в) наређује му да окрене главу у једну страну и прилази му са безбедне стране и започиње везивање.

Слика 4. – Довођење и везивање лица у лежећем положају

Да би се лице довело у лежећи положај за везивање полицијски службеник издаје следеће наредбе:

Подигните руке изнад главе;

Окрените се

Клекни те

Лезите на стомак

Ставите руке на леђа

Поглед у лево (или десно, зависно са које стране му се прилази);

Тек када је лице на овај начин доведено у жељену позицију, полицијски службеник вади средства за везивање из футроле, поставља их у правилан хват (поставља их на длан јаче руке тако да се ланац између две наруквице налази на средини длана, а да су покретни делови наруквица окренути ка лицу које везује, затим стеже шаку тако да хватом мора да обухвати основе обе наруквице) и прилази лицу са стране и везује, по правилу, прво јачу руку па онда слабију. Проверава да ли су средства за везивање правилно стегнута (да у размак између наруквице и руке лица које је везано, стане врх малог прста на руци). Утврђује покретне делове наруквица средстава за везивање, притиском на механизам за блокирање.

Затим приступа прегледу лица на следећи начин: Издаје наредбу лицу: „Окрени се на бок“ (тако да му је лице окренуто леђима) и врши препипавање јагодицама прстију слободне руке, систематично од главе ка стопалима (слика 5а). По завршетку прегледа једне стране, лице враћа у положај на стомак, прелази на другу страну и то тако што обилази око главе лица, задржавајући контакт притиском једне руке на леђа лица које прегледа (б). Поступак прегледа друге стране је исти као и претходно описани (в).

Слика 5. – Преглед лица у лежећем положају

После завршеног прегледа доводи лице у позицију за вођење (слика 6) тако што издаје наредбе:

Савијте ногу која је ближа тлу, према грудима;

Седите (помаже лицу да дође у седећи положај прихватом за надлактицу и вратни део);

Устаните преко колена савијене ноге (потискује главу лица унапред у правцу савијеног колена, придржавајући га за надлактицу);

Слика 6. – Довођење лица у позицију за вођење

Позиција за вођење је таква да једном руком држи ланац средстава за везивање, а другом лице у пределу надлактица.

Техника одвезивања лица и примена полуге на зглобу шаке уз помоћ службених лисица

Техника одвезивања лица врши се супротним редоследом од везивања и то тако што полицијски службеник издавањем наредбе доводи везано лице у положај за везивање у стојећем положају (слика 7).

Слика 7. – Поступак одвезивања лица

Полицијски службеник прилази лицу под углом од приближно 45 степени у односу на његову вертикалну осу (а). Пошто је претходно припремио кључ од лисица и откључава наруквицу која је даље у односу на њега, скида је са зглоба лица (б) и убацује покретни део наруквице у непокретни. Потом издаје наређење лицу да слободну руку стави на леђа, хвата кућиште друге наруквице палцом и кажипрстом ближе руке при чему опружа везану руку лица ка себи и одмиче се под углом од 45 степени. Полицијски службеник потом откључава наруквицу, скида је са зглоба руке лица и убацује покретни део у непокретни.

У случају покушаја отпора лица када му је једна рука слободна, полицијски службеник прави полуку уз помоћ наруквице која је на зглобу шаке тако што једном руком потискује горњи део наруквице ка подлактици лица а доњи део наруквице повлачи ка себи (в).

Како би лице довео у описани положај полицијски службеник у обавези је да изда следеће наредбе:

Окрените се ;

Раширите ноге;

Нагните се напред;

Поглед у страну; (леву или десну, зависно од стране са које прилази лицу).

Процедура прегледа лица које није везано - у стојећем ставу (са ослонцем)

Поступак довођења лица у положај за преглед у стојећем ставу користећи неки од ослонца приказан је на слици 8.

Како би се лице довело у тај положај полицијски службеник издаје следеће наредбе:

Подигните руке изнад главе;

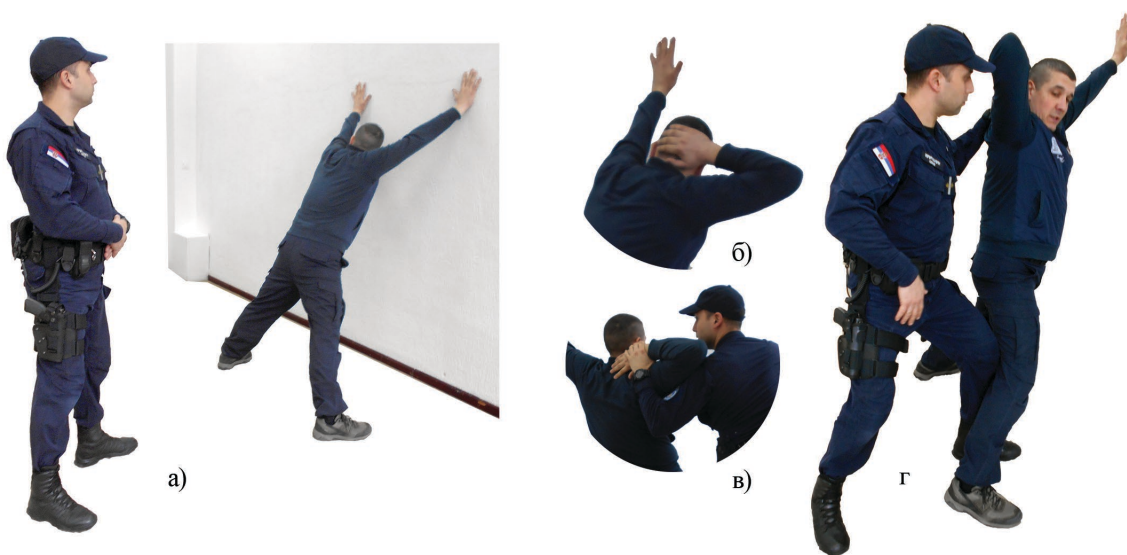
Окрените се према зиду (колима или некој другој погодной препреци);

Ставите руке на зид (а);

Раширите ноге (а);

Поглед у страну (леву или десну, зависно од стране са које прилази лицу).

Затим прилази лицу ставља му једно своје колено у затколону јаму, истом руком (као и колено) блокира рамени појас лица притиском свог подлакти (в). Истовремено врши притисак подлактиком и коленом, доводећи лице у нестабилан положај, остварујући тиме потпуну контролу (г).

Слика 8. – Преглед лица у стојећем положају са ослањањем на препреку

Врши преглед једне стране (по свим принципима прегледа, раније описаним). Затим прелази на другу страну и врши преглед.

Процедура прегледа лица које није везано - у стојећем ставу (без ослонца)

Процедура прегледа лица без везивања и коришћења неке препреке да се лице ослони приказано је на слици број 9, где је лице окренуто леђима полицијском службенику са широко раширеним ногама (а) и рукама на леђима при чему су прсти уплетени (б).

Слика 9. – Преглед лица без ослањања на препреку

Како би се лице довело у положај за преглед полицијски службеник издаје следеће наредбе:

Подигните руке изнад главе;

Окрените се ;

Ставите руке на потиљак или руке на леђа, укрстите прсте

Раширите ноге;

Поглед у страну (леву или десну, зависно од стране са које прилази лицу).

Затим прилази лицу ставља му једно своје колено у затколону јаму, истом руком (као и колено) хвата за укрштене прсте. Истовремено врши притисак на укрштеним прстима и коленом, доводећи лице у нестабилан положај, остварујући тиме потпуну контролу. Врши преглед једне стране (по свим принципима прегледа, раније описаним). Затим прелази на другу страну и врши преглед.

Поступак довођења лица у седећи положај са прекрштеним ногама и рукама на глави

У ситуацијама када полицијски службеници немају довољно средства за везивање (службене лисице) или друга приручна средства, а треба остварити контролу над већем броју лица, полицијски службеници могу да до доласка друге патроле доведу лица у седећи положај са прекрштеним ногама и рукама на темену главе и укрштеним прстима, и на тај начин остваре контролу над истима (слика 10).

Полицијски службеник издаје следеће наредбе:

- ставите руке на тем главе и прекрстите прсте
- прекрстите ноге и седите доле (зависно од физиономије лице може прво да седне па тек онда да прекрсти ноге)

Слика 10. – Контрола више лица

Приликом спровођења ове радње потребно је да лице буде позиционирано тако да полицијски службеник има визуелну контролу над лицем или више лица и да лице не доводи у седећи положај на местима где би била угрожена њихова безбедност.

Поступак довођења лица пешице

Поступак довођења лица пешице изводи се тако што се један или два полицијска службеника позиционирају у односу на везано лице бочно под углом од приближно 45 степени у односу на вертикалну осу лица (слика 11).

Зависно од процене могућег покушаја бекства или напада од стране лица, полицијски службеници могу применити следеће тахнике:

хват ближом руком за лакатну јаму лица
хват ближом руком у положају полуга на шасти лица а даљом руком у пределу лакатне јаме лица

полуга на прстима лица ближом руком а даљом руком у пределу лакатне јаме лица
полуга на палцу лица ближом руком а даљом руком у пределу лакатне јаме лица

Слика 11. – Довођење лица пешице

2.4 ЗАУСТАВЉАЊЕ И ПРЕГЛЕД ВОЗИЛА

Наставна тема 3: Зауостављање и преглед возила

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом зауостављања и прегледа возила.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом зауостављања и прегледа возила.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

заустави и прегледа возило у складу са позитивно правним прописима и тактиком поступања,

адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лице и возило и придржава мера безбедности,

поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију

поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу

поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица

примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено

сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	наведе законски основ за зауостављање и преглед возила, наведе и објасни кључне елементе неопходне за адекватну процену ситуације приликом зауостављања и преглед возила, објасни могуће начине приласка и позиционирања у односу на возило објасни комуникацију са лицима која се налазе у возилу објасни начин зауостављања и преглед возила, објасни поступање у случају захтева лица за указивање медицинске помоћи

вештина	препозна услов за примену полицијског овлашћења заустављање и преглед возила, изврши безбедано заустављање прилазак возилу запази (невербална комуникација) евентуалне повреде лица употреби одговарајућа средства принуде у складу са принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења примењује оптималне тактичке поступке у случају заустављања и преглед возила, систематски прегледа возило и проналази предмете, врши надзор над лицима током прегледа возила извештава различите нивое и линије рада сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења
ставова	поштује ограничења приком прегледа лица, која се налазе у возилу у зависности од пола, води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица која се заустављају и прегледају, испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

Позиционирање у односу на возило у покрету и након заустављања возила, безбедност полицијског службеника у случајевима контроле лица, предмета и објеката
 Заустављање возила ради рутинске контроле, процедура обраћања, вођења разговора
 Редослед прегледа возила, правилан преглед пртљага, кутија, spremника испред сувозача и пртљажника и ствари које припадају деци; поступање када се у возилу налази пас; поступање према моторциклистима; поступање ауто и пешачке патроле
 Процедура контроле лица и возила, поступци полицијских службеника након проналаска предмета КД код лица или у возилу
 Заустављање високоризичног возила и тактички поступци приликом приласка возилу

Упутство за тренере/инструкторе

Демонстрација подразумева примену следећих корака:

1. тренер/инструктор показује поступак извођења задатка корак-по-корак, док полазници пажљиво посматрају. Тренер потом проверава да ли су сви разумели поступак, отклања евентуалне нејасноће, по потреби понавља поступак;
2. пружа полазницима могућност да вежбају демонстрирани поступак под надзором, прати рад полазника, одмах отклања уочене неправилности како не би прешле у навику;
3. полазници самостално демонстрирају радњу, односно стечену вештину.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ЗАУСТАВЉАЊЕ И ПРЕГЛЕД ВОЗИЛА

Позиционирање у односу на возило у покрету и након заустављања возила, безбедност полицијског службеника у случајевима контроле лица, предмета и објеката

Фактори ризика који се односе на заустављање возила

Временски услови могу имати велики утицај на безбедност приликом заустављања возила.

Магла смањује видљивост и полицајаца који стоје на путу (у правцу тока саобраћаја), као и возача који прилазе месту заустављања возила. Веома је важно да полицајац смести заустављено возило и патролно возило на сигурно место, поред пута.

Киша, снег, лед, влажно време уопште. Киша може утицати на видљивост и на дужину кочења потребног да би возило избегло судар са заустављеним возилом. Такође, неопходно је да се возило заустави на безбедном месту, изван пута, и/или изван директног правца тока саобраћаја.

Врућина/сунце. Велика врућина може утицати на видљивост тако што ће створити рефлексију са пута и заслепити вид. Велика врућина такође може утицати на потребну дужину кочења између возила. Трење гума на врелом асфалту може смањити могућност брзог деловања и избегавања возила. Такође, сунчева светлост може у тренутку да "заслепи" полицајца уколико му сунце иде директно у очи.

Опасности везане за возило никада не треба потценити снагу или брзину возила. Много полицајаца је погинуло или било повређено тако што их је ударило возило за време вршења дужности заустављања возила. Полицајац не би требало да се креће између службеног возила и заустављеног (осумњиченог) возила. Осумњичено возило може нагло кренути, ударити или прегазити полицајца. Полицајци не смеју дозволити пешацима да пролазе између возила за време акције заустављања возила. Када је већ почела акција заустављања возила, полицајац не сме да скида поглед са унутрашњости осумњиченог возила. Полицајац треба без престанка да прати лица у возилу да би приметио било какве

брзе или сумњиве покрете. Полицајци такође треба да прате осумњичено возило и примете било каква померања. У томе му може помоћи ослушкивање рада мотора.

Постојање оружја у осумњиченом возилу. У унутрашњост возила могу се сакрити многи предмети а и оружје. Осумњиченом је веома једноставно да дохвати оружје и повреди или убије полицајца. Полицајци увек треба да буду спремни за брзу одбрамбену акцију док прилазе и стају одмах поред осумњиченог возила. Полицајци треба да изведу брз визуелни преглед унутрашњости осумњиченог возила док му прилазе.

Погледајте на задње седиште и делове доступне путницима као што су прекривачи на поду, седишта и џепови при чему од момента успостављања контакта са путницима, полицајац треба стално да прати покрете руку свих путника. Путницима треба рећи да руке држе на видном месту. Уколико путници направе покрете као да хоће да дохвате нешто из возила, наредите им да одмах престану.

Избор места за заустављање возила

Полицијски службеник који зауставља возило треба да одабере место које са својом конфигурацијом (велике кривине, "лежећи полицајци", узбрдица или, уколико околности дозвољавају, простор обележен и саобраћајно-сигналном опремом и сл.), условљавају возаче који наилазе да успоре брзину кретања својих возила. Полицијски службеник ће се трудити да бочно од себе, у правцу наилаaska возила које треба да заустави, увек има некакав заклон, као што је паркирано возило, велико дрво или банкина, како би у ситуацијама ако возило које зауставља крене ка њему, кораком или два уназад, могао да уђе у безбедан заклон и тиме заштити себе и избегне удар возила који наилази.

Заустављање и контрола возила од стране аутопатроле у месту

Полицијски службеници у патроли који заустављају возило треба да одаберу место које својом конфигурацијом (велике кривине, "лежећи полицајци", узбрдица или уколико околности дозвољавају, простор обележи и саобраћајно-сигналном опремом и сл.), условљавају возаче који наилазе да успоре брзину кретања својих возила. Полицијски службеник број 1 (полицајац за комуникацију) ће се трудити да бочно од себе, у правцу наилаaska возила које треба да заустави, увек има некакав заклон, као што је паркирано возило (слика 1а), велико дрво или банкина, како би у ситуацијама ако возило које зауставља крене ка њему, кораком или два уназад, могао да уђе у безбедан заклон и тиме заштити себе и избегне удар возила које наилази. Полицијски службеник број 2 (полицајац за обезбеђење) налазиће се иза полицајца број 1 (б).

а)

б)

Слика 1. – Положај чланова аутопатроле

Слика 2. – Давање знака за заустављање возила

Испруженом руком показаше на возача, а потом ће руку окренути према месту где жели да возач заустави возило и паркира га (слика 3). Уколико је потребно, може употребити пиштаљку.

Слика 3. – Умеравање возача на место за заустављање

Слика 4. – Положај након заустављања

Полицијски службеник број 1 ће се, тако заштићен, окренути лицем ка возилу које се зауставља, испружити руку и шаку изнад своје главе са дланом окренутим ка возачу да би захтевао заустављање, поступак може извршити и службеном саобраћајном стоп-таблицом (слика 2)

Када се возило заустави уз десну ивицу коловоза, полицијски службеник број 1, ће се такође померити, уназад на ивицу коловоза и тако и даље остати у заклону иза возила у односу на правац кретања возила која су заустављена (слика 4).

Полицијски службеник број 2 ће прићи возилу са задње десне стране под углом, који ће му омогућити да прво визуелно уочи да ли има путника који седе иза возача или сувозача (слика 5а) , а ако их има зауставиће се код задњег стуба возила. Када полицијски службеник број 2 заузме своју позицију и изврши безбедносну процену, даје сигнал полицијском службенику број 1 да заузме позицију паралелно у односу на њега са леве стране возила. Полицијски службеник број 1 прилази у луку поред леве стране возила и заузима под углом позицију иза задњег левог стуба возила, да би несметано могао да прати реакције путника иза возача, ако их има, а и реакције возача, нарочито њихове руке (б).

Дистанца коју заузима је варијабилна и зависи од услова на терену али је прилагођена несметаном уочавању дешавања у возилу које је заустављено.

а)

б)

Слика 5. – Положај чланова патроле у току приласка возилу

Након заузимања позиција Полицијски службеник број 1 прилази возачевим вратима и под извесним углом,никако близу и наспрам возачевих врата (слика 6а), иза средњег левог стуба возила, пратећи такође реакције путника на задњем седишту ако их има и, ступа у конверзацију са возачем (б). Након завршене контроле Полицијски службеник број 1 ће омогућити возачу да се несметано-безбедно укључи у саобраћај (в).

а)

б)

в)

Слика 6. – Поступак контроле возача

Заустављање и контрола возила од стране ауто-патроле у покрету

Полицијски службеник зауставља возило које је у покрету тако што ће на полицијском возилу укључити одређене уређаје, као што су светла, трептачи и ротациона светла. Заустављање возила врши се на простору испред полицијског возила на око 5 - 7 метара и то тако да патролно у односу на заустављено возило буде за око пола ширине истурено у леву страну (слика 7).

Слика 7. – Положај патролног возила код заустављања у покрету

На овај начин полицијским возилом, које иначе служи као средство рада, обезбеђује се заштита грађана и њихове имовине, као и полицајца током интервенције, када прилази заустављеном возилу.

Уколико се заустављање врши у ноћним сатима, тада је потребно, уколико је могуће, да то буде на осветљеном месту. Без обзира на јачину јавне расвете, на полицијском возилу морају да буду укључена средња или дугачка светла, а ако возило располаже покретним фаровима, они се могу употребити.

Након заустављања возила поступање полицијских службеника у аутопатроли исти је као и код заустављања од стране аутопатроле у месту који је претходно описан.

Редослед прегледа возила, правилан преглед пртљага, кутија, спремног испред сувозача и пртљажника, и ствари које припадају деци, поступање када се у возилу налази пас, поступање према моторциклистима, поступање ауто и пешачке патроле

Сваки преглед треба извести систематично да би се смањила могућност превида неких делова возила. Препоручује се да се возило подели на целине на следећи начин:

1. Унутрашњост, возачев део

У зависности од околности прегледа, покушајте да прво претресете унутрашњост и возачев део. Крећите се од врха према поду. Проверите следеће делове возила:

Кров: Проверите "дуплу плочу" на плафону. Навлака треба да буде чврсто намештена и неоштећена. Ако возило има покретни кров или прозор на крову, проверите ивице и оквир.

Маска

Део испод инструмент-табле: Проверите део око "полице/избочине" између прозора и предње дела шасије возила. На неким типовима возила серијски број возила налази се у десном доњем углу инструмент-табле. Ако се број ту налази, можете га упоредити са бројем који се налази у документима. Проверите да инструмент-табла није "лажна/дупла". Прегледајте све отворе.

Инструмент-табла (напред, испод, са стране): Проверите оквир и унутрашњост сваког одељка на инструмент-табли. Потражите скривене шрафове, трагове полуга и друге показатеље обијања.

Спустите се на дно возила и уз помоћ батеријске лампе и огледала прегледајте под. У овом делу возила има много места за скривање робе.

Осигурачи, ножне педале, патоснице: Пажљиво прегледајте сваки од ових делова. "Лажно/дупло" дно је веома често. Прегледајте патоснице или под због показатеља обијања. Ако полицајац сумња да је ту нешто сакривено, треба да подигне патоснице и провери. Не заборавите да погледате иза ножних педала.

Сувозачева врата: "Лажна/дупла" врата су веома чест случај. Проверите наслоњач за руку, облогу/тапацирунг врата, пепељаре, или друге одељке на вратима, укључујући и оквир. Проверите да ли ручице за прозоре чврсто стоје и да на њима нема неких знакова обијања.

Волан/управљач и стуб управљача: Прегледајте шавове око управљача. Стисните управљач да осетите ако постоји нешто сумњиво. Проверите стуб управљача због евентуалних показатеља обијања.

Седишта: Проверите платно због показатеља обијања. Ако платно изгледа ново или старо за тај модел/тип возила, проверите пажљиво. Потражите подеротине, расцепе или необичне шавове. Притисните јастуке да видите да нема нешто сумњиво у њима. Не заборавите да прегледате наслоне за главу.

Испод седишта- поступак је потпуно исти као и за преглед седишта.

2. Предња лева гума и оквир точка

Померајући се у правцу казаљке на сату око возила, други део за преглед треба да буде предња лева гума и оквир точка. Употребите батеријску лампу и огледало за овај део. Уколико је неопходно, скините точак и пажљиво проверите гуму.

Погледајте око оквира точка. Полицајац мора да клекне на колена да би ово правилно извео.

Хауба или одељак за мотор

Прегледајте филтер за ваздух, батерију, грејач и сва друга места на којима се нешто може сакрити.

Проверите мотор и оквир да бисте прочитали серијски број возила или број мотора. Упоредите ове бројеве са бројевима који се налазе у документима возила. Уколико приметите да су ови бројеви мењани или брисани, имате разлога да ухапсите власника.

Браник, светла

Проверите браник и рам браника, решетку, главна светла, позициона светла.

Предња десна гума и оквир точка

3. Унутрашњост, десна (сувозачева) страна

Проверите исте делове које сте проверили и на возачевој страни возила.

4. Задње седиште, десна страна

Поново извршите преглед од врха до дна.

Плафон

Тапацирунг

Под

Тапацирунг на вратима

Део око задњег прозора

1. Задња десна гума и оквир точка
2. Пртљажник и резервна гума
3. Браник, светла
4. Задња лева гума и оквир точка
5. Задњи део седишта
6. Део испод постоља/трапа возила

Поступак прегледа ствари које припадају деци

Полицајац не сме пропустити да прегледа предмете који припадају малој деци. Уобичајено је да људи крију нелегалну робу у колевци детета, носиљци за бебу, играчкама, кутијама/паковањима пелена, торбама са бебином опремом и слично.

Поступак према возилима у којима се налазе животиње

Животиње могу представљати опасност за полицајце. Ако је то могуће, власници треба да склопе псе и сместе их на безбедно место (вежу, затворе и сл.) у циљу онемогућавања њиховог напада на полицијског службеника.

Поступак прегледа ствари које припадају моторциклистима

Уколико претресате моторцикл проверите следеће делове: резервоар за гориво, предња и задња светла, испод седишта, торбе са пртљагом, унутрашњу страну предњег и задњег блатобрана и простор за смештај акумулатора и алата.

Упоредивање података о возилу са подацима у документима

Полицијски службеник треба да наведе и демонстрира, у зависности од ситуације, пре или након прегледа возила, начин упоређивања података о возилу са подацима у документима, на тај начин што ће упоредити, број мотора, број шасије, серијски број и регистарску ознаку возила са подацима који се налазе у документима.

Два полицајца задужена за преглед возила треба да следе један другог у поступцима. Један треба да упореди податке о возилу са подацима у документима док други треба да омогући возачу/власнику возила, да присуствује вршењу упоређивања података о возилу са подацима у документима, (ако то услови дозвољавају) на тај начин што ће посматрати овај процес. Полицијски службеник који врши обезбеђење лица које посматра преглед и проверу података возила, мора то учинити на такав начин да лице које посматра ни у једном моменту не може побећи, угрозити животе полицијских службеника нити прикрити предмете који су стечени кривичним делом или којима је извршено кривично дело. У овом процесу треба проверити:

Регистарску ознаку у саобраћајној дозволи да ли одговара регистарској ознаци на возилу, Јасноћу и читљивост печата и потпис службеног лица на првој страни саобраћајне дозволе, Датум издавања дозволе на првој страни саобраћајне, Податке о првој регистрацији на другој страни саобраћајне дозволе, Подаци о власнику возила (име, презиме и адреса власника возила) на другој страни саобраћајне дозволе,

Подаци о возилу (врста, марка, тип, број шасије, број мотора, година производње, снага мотора, радна запремина мотора, маса празног возила, дозвољена носивост у кг. (само за теретна возила), број путничких места (за седење, за стајање), облик и намена каросерије, боја каросерије, број осовина само за прикључна возила, на другој и трећој страни саобраћајне дозволе,

Рок важења саобраћајне дозволе (регистрације возила) на последњој страни, печат и потпис овлашћеног лица

Податке о броју мотора и броју шасије треба упоредити са подацима из саобраћајне дозволе а податке о идентитету власника са подацима из личне карте, пасоша или возачке дозволе. Такође неопходно је као додатну проверу, упоредити податке о возилу са подацима у Полиси осигурања од аутоодговорности коју сваки осигураник који управља моторним возилом мора имати. У ситуацијама када подаци на возилу одступају од података у документима, поступа се по важећим законским прописима за учињено дело.

Процедура контроле лица и возила, поступци полицијских службеника након проналаска предмета КД код лица или у возилу

- Припрема за преглед возила

Преглед возила, као и сваки други преглед, треба извести систематично, да би се на тај начин на минимум смањили превиди и грешке.

Полицајци не треба да журе и треба да користе светло да осветле тамне делове возила. Идеално би било када би прегледу присуствовала четири полицајца. Два полицајца би обезбеђивала путнике, а друга два би извршила преглед возила. Два полицајца задужена за преглед возила треба да следе један другог у поступцима. Један треба да прегледа возило, а други треба да омогући возачу/власнику возила, да присуствује вршењу прегледа возила, на тај начин што ће посматрати овај процес. Полицијски службеник који врши обезбеђење лица које посматра преглед возила, мора то учинити на такав начин да лице које посматра ни у једном моменту не може побећи, угрозити безбедност полицијских службеника нити прикрије предмете који су стечени кривичним делом или којима је извршено кривично дело.

- Одабрати безбедну локацију

Уколико је могуће, одаберите безбедну локацију, ван саобраћајног тока и ван пешачке стазе. Ноћу покушајте да нађете место које је добро осветљено. Ако пада киша, покушајте да нађете заклоњено место.

- Известити све путнике из возила

Пре него што почнете да претресате возило, све путнике треба извести из возила и сместити на безбедно место. Идеално би било када би два полицајца чувала путнике, док друга двојица прегледају возило.

- Возач/власник треба да отвори сва врата, одељке а путници свако свој пртљаг (торбе, кофери, несесери...)

Возач/власник треба да откључа и отвори сва врата на возилу, пртљаг, одељке у возилу, поклопце, пртљажник или задњи део и уопште све закључане или затворене делове које

треба прегледати. Будите опрезни због евентуалних замки или других претњи. Пртљаг, кутије и spremнике треба извадити из возила пре него што започнете преглед. Неопходно је (ако то услови и безбедност дозвољавају) дозволити возачу/власнику да присуствује прегледу свих предмета.

- Пре почетка прегледа питајте власника/возача има ли у возилу нешто опасно или ризично

Иако људи неће увек признати да у возилу имају неке опасне предмете, неопходно је поставити питање о поседовању опасних предмета, материја и сл..

- Ставите заштитне рукавице

Полицијски службеници током прегледа треба да носе гумене рукавице. Гумене рукавице пружају солидну заштиту, штите и од опасних материја, течности из возила и од остатака наркотика. Међутим, гумене рукавице могу утицати на умањен осећај додира.

- Употребите одговарајућу опрему

Полицијски службеници током прегледа возила увек треба да носе батеријске лампе. Ако је изводљиво, треба да носе и мало огледало.

- Попишите сву имовину која је одузета

Сва имовина коју су одузели полицијски службеници треба да се попише на одговарајућем обрасцу. Сваком власнику одузетог предмета треба издати потврду за предмете који су му одузети. Направите детаљне забелешке о томе где је сваки појединачни предмет пронађен. Уколико је могуће, фотографисање је најбољи начин за документовање места на којима су предмети пронађени.

Заустављање високоризичног возила и тактички поступци приликом приласка возилу

Заустављање и контрола возила у условима високог ризика са једним службеним возилом и два члана патроле – задња блокада

Аутопатрола ће у условима високог ризика зауставити возило тако што ће на полицијском возилу укључити одређене уређаје, као што су светла, трептачи и ротациона светла.

Заустављање возила врши се на простору испред полицијског возила на око 5 - 7 метара и то тако да патролно у односу на заустављено возило буде за око пола ширине истурено у леву страну. На овај начин полицијским возилом, које иначе служи као средство рада, обезбеђује се заштита грађана и њихове имовине, као и полицајца током интервенције, када прилази заустављеном возилу. Уколико се заустављање врши у ноћним сатима, тада је потребно, уколико је могуће, да то буде на осветљеном месту. Без обзира на јачину јавне расвете, на полицијском возилу морају да буду укључена средња или дуга светла, а ако возило располаже покретним фаровима, они се могу употребити.

Слика 8. – Положај чланова аутопатроле приликом заустављања у условима високог ризика

Када патролно возило има два полицијска службеника, оба полицијска службеника налазе се у позицији заклоњени вратима (слика 8),, потежу службено оружје из футроле и доводе га у позицију "НАНИШАЊЕНО", на тај начин што полицијски службеник број 1 – возач усмерава оружје у правцу предњег и задњег левог стакла а полицијски службеник број 2 који се налази на сувозачевом месту усмерава оружје у правцу задњег стакла заустављеног возила.

Када су оба полицајца у тактички правилном положају, неопходно је да патрола изведе сваког путника из осумњиченог возила. Извођење се увек почиње од возача возила које је заустављено..

Полицијски службеник, возач патролног возила из претходно заузетог заклона издавањем наредби возачу заустављеног возила издавањем одређених наредби ствара услове за извођење лица из возила и даље поступање. Најпре је неопходно да изда наредбу да возач, а у зависности од модела возила и остали путници у возилу спусте сва стакла на прозорима у ауту (слика 8 а) како би се чуле његове наредбе, а затим наређује да угаси мотор. Када су стакла спуштена и угашено возило наређује да возач стави кључеве на кров возила (б) и да сви путници протуре руке кроз прозор (в). Наредбе морају бити јасне, гласне и недвосмислене.

Полицајац број 1 треба да изда следећа наредбе:

Возачу, спусти прозоре на возилу

Возачу угасите возило

Возачу, лагано ставите кључеве возила на кров возила

Сви путници у возилу избаците руке кроз прозор

а)

б)

в)

Слика 8. – Фазе заустављања возила у условима високог ризика

Након тога НАЈПРЕ приступа извођењу возача из возила тако што издаје наредбе возачу да отвори врата са спољне стране (слика 9а) и полако изађе из кола (б) са подигнутим рукама изнад главе (в), да се полако окрене и крене уназад (г) до места за које сматра да је најбезбедније за даље поступање (д).

У том циљу издаје следеће наредбе:

Возачу, десном руком отворите врата са спољне стране и лагано отворите врата

Возачу, полако изађите из кола

Дигните руке горе

Окрените се полако

Крените полако уназад (усмерава га наредбама док га не доведе на предвиђено место)

а)

б)

в)

г)

д)

Слика 9. – Поступак извођења возача из возила

Након позиционирања возача на безбедно место, полицијски службеник број 1 ће истом издати наредбе: "КЛЕКНИТЕ" (слика 10а), "ЛЕЗИТЕ" (б), "СТАВИТЕ РУКЕ НА ЛЕЂА" (в).

а)

б)

в)

Слика 10. – Довођење возача у положај за везивање

Када је возач доведен у позицију за везивање полицијски службеник број 1 ће вратити оружје у футролу (слика 11 а) и што је брже могуће прићи истом, везати га службеним лисицама (б), а затим извршити његов преглед.

а)

б)

Слика 11. – Поступак везивања возача након извођења из возила

Након везивања и прегледа возача, полицијски службеник број 1 ће се што пре вратити у заклон иза возачевих врата службеног возила, а затим полицијски службеник број 2 приступа извођењу сувозача из возила.

Наређења сувозачу - особа која друга по реду излази из возила треба да буде сувозач. Наређења могу углавном да остану иста, уз изузетак наређења да се кључеви кола ставе на кров (слика 12). Наређења упућена возачу и сувозачу могу се применити и на преостале путнике. Све док и последње лице из возила не буде постављено у безбедан положај (иза гебека ради лакше контроле под јаким снопом фарова службеног возила), поступак се понавља по приказаној процедури.

Слика 12. – Поступак извођења сувозача из возила

Када је сувозач доведен у позицију за везивање (слика 13а) полицијски службеник број 2 ће вратити оружје у футролу и што је брже могуће прићи истом и везати га службеним лисицама (б), а затим извршити његов преглед.

а)

б)

Слика 13. – Поступак везивања свозача након извођења из возила

Када су лица из возила обезбеђена, полицијски службеник број 2 поново потеже пиштољ из футроле и доводи га у позицију "НАНИШАЊЕНО" у правцу задњег десног стакла на заустављеном возилу (слика 14а) и прилази како би проверио унутрашњост задње полице-пртљажника и задње клупе (б). Дистанца коју заузима је варијабилна и зависи од услова на терену али је прилагођена несметаном и безбедном уочавању дешавања у возилу које је заустављено (в).

а)

б)

в)

Слика 14. – Поступак провере унутрашњости возила

Када провери унутрашњост возила, уколико нема даље непосредне опасности, даје сигнал полицијском службенику број 1 (руком, говори "ЧИСТО", или на други договорен начин), након чега полицијски службеник број 1 враћа пиштољ у футролу, подиже возача са земље и доводи га до пртљажника возила које је заустављено и упознаје га са намером да ће се извршити преглед пртљажника (слика 15а). Полициски службеник број 2 опрезно прилази пртљажнику и са пиштољем у позицији "НАНИШАЊЕНО" у правцу пртљажника на најбезбеднији могући начин отвара гелек-врата и проверава унутрашњост истог (б).

а)

б)

Слика 15. – Поступак провере унутрашњости пртљажника

Након извршене провере унутрашњости целог возила, патрола би требала приступити прегледу возила, на тај начин што би полицијски службеник број 1 обезбеђивао возача, који би пратио поступак прегледа од стране полицијског службеника број 2, чиме би сувозач остао необезбеђен, осим повременог визуелног контакта од стране полицијског службеника број 1, па је са аспекта безбедности сврсисходније да патрола полицијских службеника на лицу места сачека помоћ, с обзиром да се у наведеној ситуацији не може безбедно извршити преглед заустављеног возила.

Заустављање и контрола возила у условима високог ризика са два службена возила и четири члана патроле – задња блокада

Заустављање и контрола возила од стране две ауто-патроле и четири члана патроле у условима високог ризика врши се тако што ће се на полицијским возилима укључити одређени уређаји, као што су светла, трептачи и ротациона светла.

Заустављање возила врши се на простору испред полицијских возила за око 5 - 7 метара и то тако да патролна возила у односу на заустављено возило буду једно поред другог на растојању од 1,5 -2 метара, под углом, тако да су својим предњим делом окренута ка средини возила које заустављају (слика 16).

Слика 16. – Положај patrolних возила код задње блокаде

На овај начин полицијским возилима, које иначе служе као средство рада, обезбеђује се заштита грађана и њихове имовине, као и полицајаца током интервенције, када прилазе заустављеном возилу. Уколико се заустављање врши у ноћним сатима, тада је потребно, уколико је могуће, да то буде на осветљеном месту. Без обзира на јачину јавне расвете, на

полицијским возилима морају да буду укључена средња или дуга светла, а ако возила располажу покретним фаровима, они се могу употребити.

Сви полицијски службеници у исто време излазе из службених возила (заштићени вратима што више) потежу из футроле службени пиштољ и доводе га у позицију "НАНИШАЊЕНО" и усмеравају оружје на заустављено возило (слика 17) на следећи начин:

Полицијски службеник број 1 (возач сл. возила 1) нишани у леву страну возила кроз бочна стакла-предње и задње

Полицијски службеник број 2 (сувозач сл. возила 1) нишани у бочну леву страну задњег седишта и покрива линију-дијагоналу до сувозача

Полицијски службеник број 3 (возач сл. возила 2) нишани у бочну десну страну задњег седишта и покрива линију-дијагоналу до возача

Полицијски службеник број 4 (сувозач сл. возила 2) нишани у десну страну возила кроз бочна стакла-предње и задње

Слика 17. – Позиције чланова аутопатроле код задње блокаде

Када су сви полицијски службеници у тактички правилном положају, неопходно је извести сваког путника из осумњиченог возила, почевши увек од возача (слика 18) уз издавање следећих наредби од старне полицијског службеника број 1:

Возачу, спусти прозоре на возилу (у зависности од модела возила, издаће команду свим путницима у возилу да спусте прозоре на возилу, а у случају да је возачев прозор покварен, наредиће му да отвори врата)

Возачу угасите возило

Возачу, лагано ставите кључеве возила на кров возила

Сви путници у возилу избаците руке кроз прозор

Слика 18. – Поступак извођења возача из возила

Полицијски службеник број 1 издаваће наредбе осумњиченом како би га довео између два патролна возила тако што ће му наредити да крене уназад (слика 19а и б). Коначан положај осумњиченог треба да буде између два патролна возила, иза предњег светла/фарова, али испред отворених врата патролног возила (в).

Слика 19. – Довођење осумњиченог до патролног возила

Након позиционирања возача на безбедно место, полицијски службеник број 2 ће истог довести у положај за везивање (слика 20) издавањем наредбе: "КЛЕКНИТЕ", "ЛЕЗИТЕ" (а), "СТАВИТЕ РУКЕ НА ЛЕЂА" (б). Из овог положаја полицијски службеник број 2 везаће лице службеним лисицама, и извршити његов преглед (в).

Слика 20. – Довође у положај за везивање и везивање возача

Полицијски службеник број 2 доводи возача до задњих врата и смешта га на задње седиште у патролно возило (слика 21).

Слика 21. – Смештање везаног возача у патролно возило

Наређења сувозачу издаје полицијски службеник број 4 - особа која друга по реду излази из возила треба да буде сувозач. Наређења могу углавном да остану иста, уз изузетак наређења да се кључеви кола ставе на кров. Наређења упућена возачу и сувозачу могу се применити и на преостале путнике. Све док и последње лице из возила не буде

постављено у безбедан положај (иза пртљажника ради лакше контроле под јаким снопом фарова службеног возила), поступак се понавља по приказаној процедури.

Када су лица из возила обезбеђена, полицијски службеник број 4 поново потеже пиштољ из футроле и доводи га у позицију "НАНИШАЊЕНО" у правцу задњег десног стакла на заустављеном возилу и прилази како би проверио унутрашњост задње полице-пртљажника и задње клупе. Дистанца коју заузима је варијабилна и зависи од услова на терену али је прилагођена несметаном и безбедном уочавању дешавања у возилу које је заустављено.

Када провери унутрашњост возила, уколико нема даље непосредне опасности, даје сигнал (руком, говори "ЧИСТО", или на други договорен начин), након чега полицијски службеник број 2 враћа пиштољ у футролу, изводи возача из возила и доводи га до пртљажника возила које је заустављено и упознаје га са намером да ће се извршити преглед пртљажника. Полицијски службеник број 4 опрезно прилази пртљажнику и са пиштољем у позицији "НАНИШАЊЕНО" у правцу пртљажника на најбезбеднији могући начин отвара гепек-врата и проверава унутрашњост истог.

Поступци који се предузимају током потере моторним возилом за сумљивим возилом

Одлука о спровођењу потере за сумњивим возилом је дискреционо право полицијског службеника и треба да буде донета у зависности од услова који тренутно владају. Основна дужност полицијског службеника током потере биће да употреби службено возило на правиан и безбедан начин.

Када дође до потере за возилом, полицијски службеник мора одмах да обавести центар везе о следећем:

1. Полицијски службеник (идентификација) је започео потеру за возилом након почињеног прекршаја.
2. Локација, правац и брзина кретања возила.
3. Опис возила за којим се врши потера треба да обухвати: марку, тип, боју, број регистарске ознаке, број путника, опис путника (ако је могуће).
4. Полицијски службеник треба дежурној служби да јави тачне и актуелне податке, укључујући и правац кретања уколико се промени. Препоручује се да сувозач у патролном возилу буде задужен за комуникацију тако да се возач може концентрисати на вожњу без непотребног узнемиравања.
5. Дежурна служба ће све полицијски службенике саветовати да не користе много радио-везу због потребе хитног комуницирања током потере.
6. Полицијски службеник који ја ангажован на потери управљаће возилом уз употребу опреме за хитне интервенције (светла и сирена) за све време трајања потере.

7. Током потере, у тесној потери не треба да учествују више од два патролна возила (примарно и секундарно возило). Осим тога, између возила треба одржавати безбедну удаљеност да би се смањила могућност судара.

8. Уколико примарно возило у потери буде онеспособљено, помоћно возило постаје примарно. Дежурна служба јавиће шефу смене и другим патролним возилима да је потребно ново помоћно возило. Ново возило које буде ангажовано биће одређено као помоћно возило.

Разлози за прекидање – обустављање потере за возилом

Полицијски службеник мора стално размишљати о томе да ли тежина кривичног дела оправдава наставак потере. Полицијска потеря може бити прекинута под следећим околностима:

- Уколико, по мишљењу полицијског службеника који је започео потеру, шефа смене или неког другог надређеног старешине, постоји несумњива и беспотребна опасност по полицијског службеника и друге учеснике у саобраћају која превазилази потребу тренутног хапшења.
- Идентитет осумњиченог је установљен, тако да се хапшење може извести касније и нема потребе за даљом интервенцијом у датом тренутку.
- Видљивост, временски услови и/или услови на путу ограничавају могућности за безбедно и успешно окончавање потере.
- Полицијски службеници су изгубили из вида починиоца прекршаја, при чему је немогуће ступити у контакт са шефом или вишим старешином који може да одобри наставак потере.
- Током потере патролно возило је изгубило везу са дежурном службом.

2.5 ТАКТИЧКЕ РАДЊЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА У ЗАТВОРЕНЕ ПРОСТОРИЈЕ

Наставна јединица 4: Тактичке радње приликом уласка у затворене просторије

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника када примењују тактичке радње приликом уласка у затворене просторије.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова када примењују тактичке радње приликом уласка у затворене просторије.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

Примењује тактичке радње приликом уласка у затворене просторије, адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности, поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	објасни основне принципе приласка објекту и улазним местима, објасни тактику интервенције у затвореном простору објасни тактику кретања и предгледа степеништа објасни тактику систематског упада објасни тактику динамичког упада
вештина	примени основне принципе приласка објекту и улазним местима, примени тактику интервенције у затвореном простору примени тактику кретања и предгледа степеништа примени тактику систематског упада примени тактику динамичког упада
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица према коме се интервенише испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искузити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

Тактички поступци приликом припреме за улазак у затворену просторију

Тактички поступци приликом кретања степеништем и ходником, прилаз просторији и распоред полицијских службеника непосредно пред улазак у просторију

Тактички поступци приликом уласка у просторију, кретање у просторији и поступак са лицима у затвореној просторији

Употреба средстава принуде у затвореној просторији

Упутство за тренере/инструкторе

Демонстрација подразумева примену следећих корака:

тренер/инструктор показује поступак извођења задатка корак-по-корак, док полазници пажљиво посматрају. Тренер потом проверава да ли су сви разумели поступак, отклања евентуалне нејасноће, по потреби понавља поступак;

пружа полазницима могућност да вежбају демонстрирани поступак под надзором, прати рад полазника, одмах отклања уочене неправилности како не би прешле у навику;

полазници самостално демонстрирају радњу, односно стечену вештину.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ТАКТИЧКЕ РАДЊЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА У ЗАТВОРЕНЕ ПРОСТОРИЈЕ

Основни принципи приласка објекту и улазним местима

Улазак у објектат није интервенција са једним задатком већ серије задатака који се морају обавити, било истовремено или један за другим. Редослед задатака које треба обавити би требало да изгледа овако:

Информисаност - прикупљање информација,
Подела задатака (чланова патроле/чланова тима),
Разматрање прилаза (сметње, опасност),
Прилаз,
Метод уласка.

Патролу/тим **информисаност** треба посебно да интересује, сва прикупљања сазнања морају бити пренешена, од чега зависи најпре безбедност полицијских службеника, а потом успешно извршење задатка. **Подела задатака** подразумева јасно одређивање улога чланова патроле/тима пре саме акције ад хок, или на брифингу када се акција/интервенција раније планира.

Планирање директно утиче на могућност успеха у акцији. Сложени планови акције несметано се одвијају када су појединачни задаци јасни, а дужности и задаци морају бити описани на једноставан начин. Једноставност је важан фактор који ће допринети успех у акцији и створити поверење учесника у план акције.

У акцијама као што су хапшење наоружаног осумњиченог или организованих група спремних на пружање отпора постоји веома велики ризик где често долази до жртава. Зато треба избегавати импровизацију по систему **лако ћемо**. Значи, интервенција/акција не оставља могућност непланских и неприпремљених активности, већ је воде искусни људи, пожељно истренирани до аутоматизма. За интервенцију/акцију, првенствено је потребно да се узму у обзир сви детаљи у вези са осумњиченим, као и рејоном, сектором, односно објектом где се исти налази или се креће. У сваком случају врши се процена ситуације уз уважавање свих околности и на основу тога доноси се закључак за наше ангажовање и поступање.

Процена ситуације треба да садржи:

- процену лица (осумњиченог и других лица),
- процену објекта (где су лица лоцирана, где су прилазни путеви, кров, врата, прозори, улази, излази, по могућству и план објекта са просторијама окружења, објекта и све остале околности),
- процена неочекиваних ситуација:
 - Отпор (очекивани и неочекивани отпор)
 - Неуспех да се дође до тачке уласка
 - Унутрашња утврђења, заклони
 - Заштита повређеног члана патроле/тима, третман и извлачење
 - Помоћ повређеним у просторији
 - Кретање осумњиченог у просторији и објекту
 - Бежање осумњиченог из објекта и са локације
 - Довођење осумњиченог - лица
 - Забарикадирање осумњиченог

Ментална припрема и планирање за овакве евентуалности могле би се састојати од:

- понављања кризне ситуације на индивидуалној основи,
- дискусија о непредвиђеним ситуацијама међу члановима патроле/тима,
- формална обука и подела улога,
- анализа након интервенције.

Не постоје правила која важе за све интервенције, свака интервенција је засебна што изискује тренутне одлуке у току саме интервенције.

Подаци о лицу/лицима према којима се предузима интервенција:

- Број лица против којих се спроводи интервенција,
- Њихови лични подаци (подаци из архиве и оперативни подаци са терена),

Старосна доб,
Пол,
Националност,
Организација којој припадају (припадност криминалној средини),
Верско опредељење,
Ратно искуство,
Наоружање које евентуално поседују,
Моторна возила које поседују,
Тренутни морал,
Психичко стање,
Циљ интервенције и захтеви.

Што више знамо о осумњиченом/лицу према коме интервенишемо тим ће успех интервенције бити већи. Такође, на најмању меру биће сведена опасност по животе чланова патроле/тима и других лица.

Подаци о другим лицима (чланови породице, домаћинства и др.):
Њихово психо-физичко стање,
Тачна идентификација тих лица,
Национално, политичко и верско опредељење.

Подаци о објекту:

Тачна локација где се изводи интервенција (станови, куће, хотели, продавнице, канцеларије, складишта, фабрике, сеоске куће, фарме, тунели, простори под земљом, превозна средства и средства јавног саобраћаја и друга места),

Етничко окружење,

Прилаз објекту (могућност неприметног приласка, осветљеност објекта, препреке, могући закони, маске...),

Подаци о самом објекту

По намени (друштвени, стамбени, индустријски и пољопривредне зграде)

По функцији (управни, здравствени, угоститељски и објекти за становање)

По облику (приземни, вишеспратни, засебни и блок објекти)

Планови објекта (план стана, план спрата, план целе зграде, висина, ширина, број улаза и прозора, окружење објекта, материјал од чега је направљен, положаји врата и прозора...)

Регистровати количину буке у рејону операције;

Подаци о инсталацијама у објекту (птт мрежа, струја, вода, гас...);

Спољни и унутрашњи аларми (камере, покретне, непокретне...);

Локацију је најбоље фотографисати у временском периоду кад ће бити и изведена акција (да ли то били дневни услови или ноћни). Код скицирања објекта потребно је увести одрђени стандард за цртање врата, прозора и других важних појединости тако да не би после морали дешифровати сваку скицу и нагађати шта који знак означава.

Организација интервенције

Успех интервенције постиже се усаглашавањем задатака свих чланова патроле/тима који учествују у интервенцији. Без добре координације интервенција постаје спора, неувезана и опасна по полицијске службенике. Због тога мора постојати јединствено руковођење. Интервенцијом руководи најискуснији члан патроле/тима и у датом тренутку психофизички најспремнији, који је стручан и квалификован за овај вид посла.

ТАКТИКА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У ЗАТВОРЕНОМ ПРОСТОРУ

Специфичности интервенције у затвореном простору

Пораст броја становника и убрзан раст градова учинили су да интервенције у урбаним срединама постану један од хитних захтева служби безбедности. Овај тип интервенције је немогуће избећи. Изглед и распоред изграђених комплекса учинили су да прилаз лицима и изолација лица која се налазе у објекту постану веома компликовани.

Професионално планирање и припрема за извођење тих сложених задатака знатно ће допринети укупној сигурности и успеху извршења задатка. Најчешће се тим за интервенцију врло брзо ангажује без могућности стварног планирања и одмах упућује на извршење задатка. Многи случајеви омогућују примену школског примера тактике, али већина ситуација захтева одређену флексибилност, креативност и снажљивост сваког појединца. Основни принципи добре тактике се не мењају, али често је потребна њихова модификација за одређене задатке. Такође, не сме се мешати добра срећа са добром тактиком. Зато морамо бити спремни да се прилагодимо свим ситуацијама. Тактичке операције су тимски напор који често захтева координацију неколико различитих тимова. Специфичности интервенција у затвореним просторијама у свим ситуацијама је тактика одређена низом околности:

Величине просторија,

Броја просторија,

Величине зграде,

Броја лица према којима се интервенише,

Броја упадних тачака,

Броја других лица (чланова домаћинства, чланова породице, станара зграде и других),

Употребљивости техничке опреме за упаде (уколико се поседује),

Броја полицијских службеника.

С обзиром на наведене околности интервенције у затвореном простору карактеришу и следеће специфичности:

1. Стрес,
 2. Блиско растојање током интервенције,
 3. Осветљење,
 4. Ограничен простор за маневрисање,
 5. Више циљева,
- . Друга лица,
. Дим, бука, пометња и паника,
. Пуцање великом брзином (најчешће на растојању од 2 до 7 метара).

Прилаз

Постоји неколико начина да се обезбеди безбедност и сигурност полицијских службеника који интервенишу током прилаза објекту. Први и основни је да патрола/тим међусобним покривањем обезбеде у радијусу од 360 степени, као и да се грађанство држи по страни.

Други је да постоји добро унутрашње окружење за покривање полицијских службеника који прилазе за спречавање отпора, бекства или напада лица.

Једна од највећих опасности за патролу/тим током њиховог прилаза јесте њихова сопствена недисциплина по питању демаркације и основних принципа кретања.

Правила (принципи) којих се треба придржавати су следећа:

- Избегавати опрему која звецка или светли,
- Не разговарати током прилажења,
- Снизити јачину радио везе,
- Кретати се пажљиво,
- Не наслањати се и не додиривати зидове,
- Максимално користити заклоне и маске,
- Избегавати осветљене отворене површине,

Такође, постоје физичке опасности или препреке које ће полицијски службеници можда морати да уклоне током прилаза. Те опасности или препреке могу да буду пси, жице за спотицање, електричне ограде, системи безбедности, суседи и друго.

Патрола/тим за интервенцију је најугроженија приликом приласка локацији и зато се мора изабрати најбезбеднији и најкраћи пут до објекта.

У случају да су полицијски службеници уочени приликом приласка објекту, тада максимално убрзавају (**али уз све мере опреза**), јер ако стану доводе себе у неповољну ситуацију, а за то време се даје лицу прилика да побегне, уништи доказе, повреди друга лица, организује и пружи отпор или нападне.

Прилазак може бити изведен из више праваца, али тад морају бити сви упознати са свим правцима кретања. Такође, морају бити подељене зоне одговорности и тачке састајања патрола/тимова. Као закљон се користи постојећа инфраструктура, а по могућности, уколико постоје, могу се користити техничка средства из МТС-а полиције.

Кретање

Анализирајући полицијске интервенције, технике кретања полицијских службеника су у распону од перфектних до готово самоубилачких, а као главни узрок томе је:

Недостатак стручне и тактичке обуке на нивоу патроле/тима,

Нередовна обука и увежбавање полицијских службеника,

Многе интервенције су резултирале непружањем отпора лица након извршене блокаде локације и објекта и на тај начин сужавале искуства деловања под ватром.

Обучавање полицијских службеника у техникама кретања за извршење високоризичних интервенција је императив као и обука у руковању наоружањем.

Технике кретања треба да буду увежбаване током целе обуке све док се не доведу до аутоматизма и постану део навике приликом интервенисања.

Техника кретања

Успех кретања зависи од индивидуалних вештина појединаца, као и уиграности и обучености патроле/тима као целине. Технике морају бити научене и увежбане како би омогућиле тиму најбоље услове и прилику да остане непримећен и откривен док се креће, било ван објекта или у њему.

Кретање у тактичкој колони - змија

Кретање у тактичкој колони са више чланова патрола/тима, представља основно тактичко формацијско кретање полицијских службеника у ситуацијама када желе да пређу одређено праволинијско растојање у опасној зони. Постављање кружне одбране (заштита 360 степени), брза измена правца покривања у формацији, уколико дође до напада са чела, бока или зачеља колоне и правци повлачења, само су неке од предности тактичке колоне.

Кретање у тактичкој колони изводи се на тај начин што први члан тима стаје на чело колоне, иза њега се постављају други, трећи и четврти члан тима (слика 1). Први члан тима нишани и контролише простор испред себе, други оружјем контролише и обезбеђује простор са леве/десне стране, трећи контролише страну супротну од стране другог члана тима, док четврти члан тима контролише и обезбеђује кретање тима са зачеља.

Слика 1. – Тактичка колона

Четврти члан тима може се кретати као и остали чланови тима, с тим да повремено се окреће и на тај начин обезбеђује зачеље, чиме се постиже брже напредовање/кретање тима. На овај начин у тактичкој колони чланови тима су обезбеђени у радијусу од 360 степени.

Кретање паралелно

Кретање у паралелној поставци (слика 2) је кретање чланова патроле/тима које представља формацијско кретање у ситуацијама када чланови патроле/тима желе да пређу одређени пут у опасној зони (ходника са пуно врата) и на тај начин се остварује боље покривање чланова патроле/тима. Предност је већа ватрена моћ.

Паралелно кретање изводи се на тај начин што чланови патроле стају паралелно један поред другог и на тај начин истовремено освајају простор, покривајући се узајамно, док свако контролише и обезбеђује свој део простора (договор чланова патрола око поделе обезбеђења простора).

Слика 2. – Паралелно кретање

Осматрање и прилаз објекту

Постоје две могућности осматрања прилаза:

оперативни начин, имати изглед обичних грађана или униформе комуналних служби, **борбени начин**, сви морају бити индентично обучени, а на леђима се носе ознаке које су лако уочљиве - флуоресцентне боје ради лакшег распознавања. Битно је да у оба случају полицијски службеници буду неприметни због ефекта изненађења. Ако се прилази из више праваца, сви полицијски службеници морају знати све правце кретања да не би дошло до међусобног отварања ватре. Једно од основних правила је да се користе постојеће инфраструктуре као заклон. Такође, могу се користити и техничка средства као заклон при прилазу објекту. Постоји могућност и истовременог уласка на више улаза (главни, споредни или ће полицијски службеници сами направити пролаз).

На више тачака се улази једино када је то испланирано, да не би дошло до погрешног идентификовања и нежељеног повређивања полицијских службеника. Сви извори опасности морају бити идентификовани.

На слици 3 (а,б и в) приказан је начина приласка објекту две двочлане патроле из два правца уз међусобно покривање

а) б) в)

Слика 3. – Прилаз објекту две патроле из два правца са међусобним покривањем

Унапред се морају знати сви могући пролази који би омогућили полицијским службеницима да буду неприметни, а самим тим и повећава се успешност извршавања саме акције. Приликом кретања према објекту полицијски службеници се морају држати свог формацијског места да не би дошло до евентуалних грешака и збуњивања у току интервенције.

На слици 4 приказан је положај и правци кретања двочлане патроле приликом уласка у зграду.

Слика 4. – Прилаз објекту двочлане патроле

Комуникација приликом приближавања објекту

А. Вербална комуникација. Глас увек треба да буде тих и благ. Употребљавати ограничен број речи, једноставних и прецизних, да би се пренела порука.

Б. Комуникација путем радио везе. Приликом употребе радио везе неопходно је спровођење правилног поступка. Поруке треба да буду кратке, једноставне и јасне. По могућности користити бубе и микрофоне како би полицијски службеници били неприметни.

Ц. Невербална комуникација. Једноставни сигнали/покрети руком и додири могу се употребити да се током интервенције међусобно пренесу поруке. Ово је најпожељнији метод комуникације и треба га користити кад год је то могуће. О сигнаlima се треба унапред договорити да би њихово значење било јасно свима који учествују у интервенцији. Сигнале рукама треба увек изводити слабијом руком (оном у којој се не држи оружје).

Кретање кроз објекат

У неким интервенцијама потребно је попети се степеништем или проћи ходником. На тим местима полицијски службеници су изразито изложени ватри, па је из тог разлога неопходна дисциплина и систематичност у освајању степеништа и ходника.

Ходник. У ходнику су полицијски службеници лаке мете јер и насумичним коришћењем ватреног оружја према њима долази до директних или погодака од рикошета. Зато полицијски службеници треба да предвиде све могуће изворе опасности и да први реагују.

Кроз ходник се полицијски службеници крећу у колони или паралелно у зависности од броја полицијских службеника који интервенишу, величине ходника, евентуалних препрека. Уколико се крећу у колони могу се кретати једном страном зида (слика 5а), са обе стране зида или средином ходника (5б). Формација се креће у колони и оружје држе са супротне стране зида поред којег се крећу да не би дошло до случајног рањавања. Полицијски службеници не додирују зид и пазе где стају, а последњи полицијски службеник у колони је окренут леђима од осталих чланова тима и у додиру је са претходним чланом. На тај начин он обезбеђује простор који је већ пређен.

а) б)

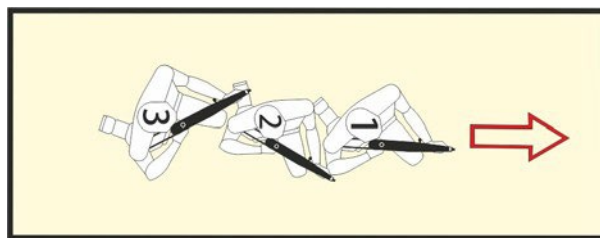

Слика 5. – Кретање кроз ходник

Два члана патроле ходником се могу кретати и паралелно. Од оружја за "чишћење" (уколико поседују) могу користити пумпарицу или аутомат. Одлука о томе се доноси у зависности од тога колика је потребна ватрена моћ. Паралелно кретање два члана тима, кроз ходник, док трећи члан обезбеђује зачеље.

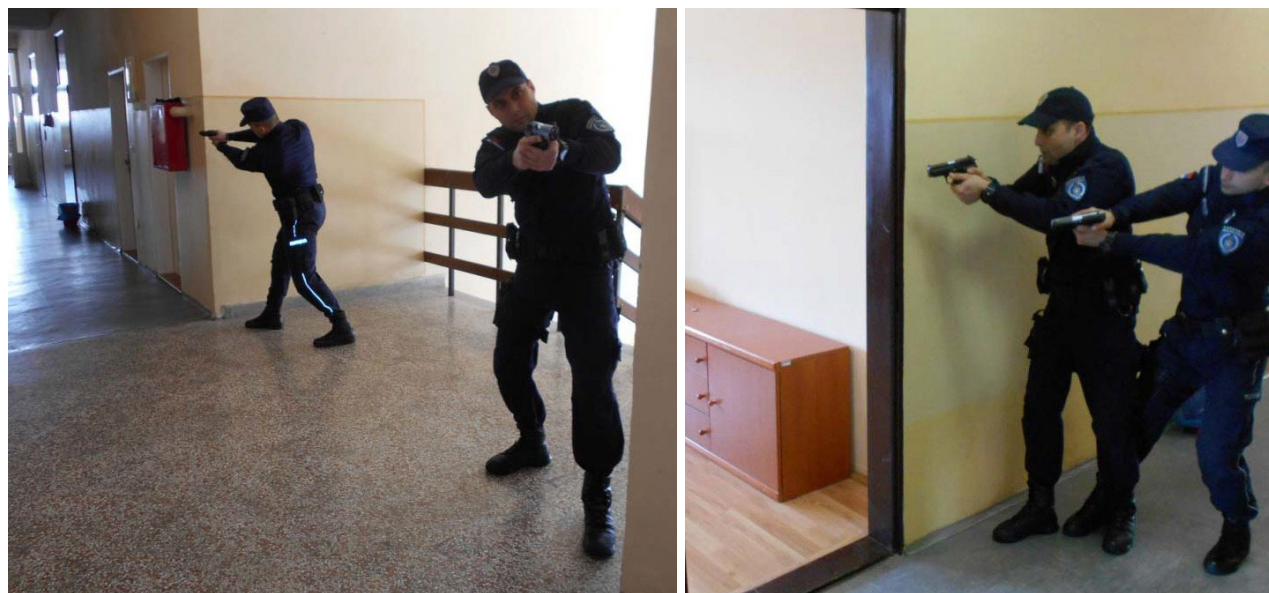
Слика 6. – Паралелно кретање кроз ходник у паралелној формацији

Скица 1: Правилно кретање средишњим делом ходника

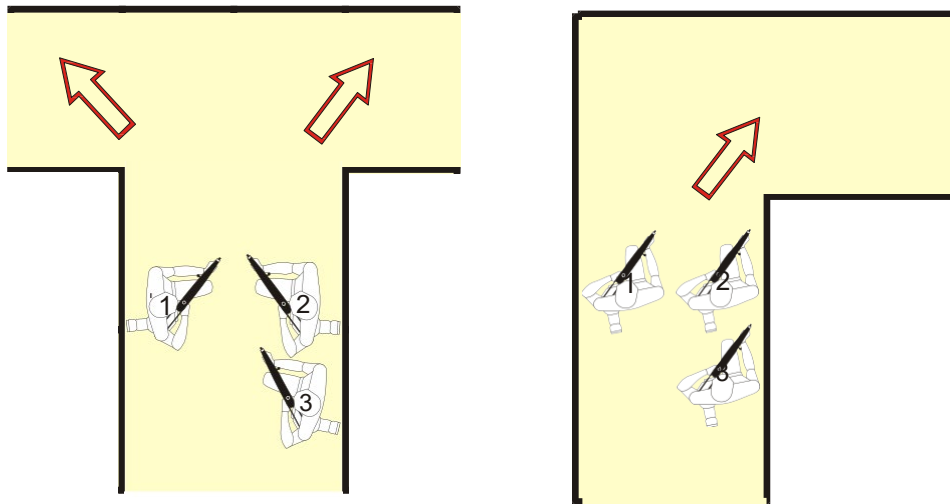
Отварање углова

Ова тактичка радња подразумева отварање углова просторија које полицијски службеник не контролише тренутним видним пољем. Наведена тактичка радња се користи приликом кретања кроз објект при наиласку на неконтролисани простор који се мора контролисати. Карактеристично за ову тактичку радњу је то да је тело полицијског службеника у односу на видно поље лица буде најминималије откривено, са оптималним пружањем услов за ефикасно дејство. Претерано излагање тела у односу на лице може имати несагледиве последице, попут губљења живота полицијског службеника. На слици 7 приказан је положај полицијских службеника приликом отварања углова „Т“ ходника (а) и положај два полицијска службеника приликом отварања углова

Слика 7. – Отварање углова

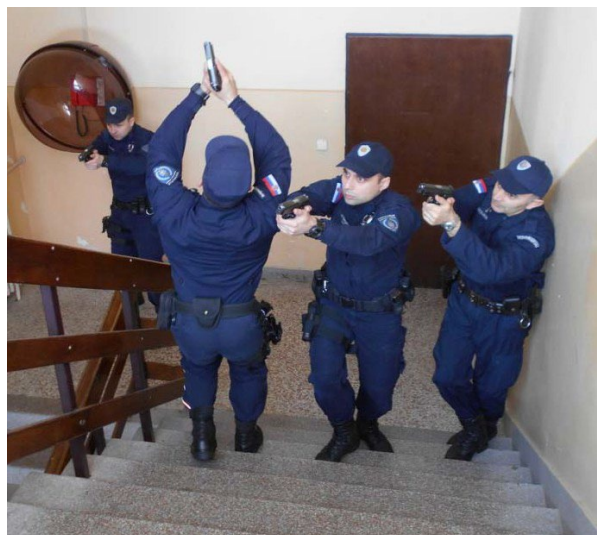
Распоред полицијских службеника приликом двостраног отварања „Т“ ходника и „Г“ ходника приказан је на скици 2.

Скица 2: Отварање углова Т ходника на леву и десну страну ходника, и Г ходник

Кретање и предглед степеништа

Приликом кретања ка просторији где се мора проћи степениште (слика 8а и б) непотребно је да се чланови патроле/ тима крећу одједном, јер два до три полицијска службеника могу да пређу степениште и да обезбеде прилаз спрату. Тек тада се остатак тима пење за њима на размаку од по пола степеништа (слика 9а). У случају да до циљане просторије има више спратова понављамо поступак спрат по спрат док не дођемо до циља (слика 9б).

Слика 8. – Чишћење степеништа

Такође, можемо вршити замену полицијских службеника који "чисте" степениште и обезбеђују спратове (прва патрола "чисти" један спрат, а друга патрола следећи и тако се смењују слика 10а). Као што смо рекли, "чишћење" раде двојица (тројица) и покривају све опасне углове ("сечење колача") одакле прети опасност. Да би могли напредовати, чланови патроле, морају „покривати“ један другог наизменично(слика 8б). Треба водити рачуна да се не иде испред цеви колегиног оружја. Поступак "чишћења" степеништа према горе је исти и при силаску низ степениште. При силаску се обраћа пажња на опасне углове, па се тек онда креће, јер у супротном видеће би се ноге полицијског службеника (скица 3). Степеништем се можемо кретати постепено (систематским кретањем) и динамичким кретањем.

За остатак полицијских службеника, који се крећу иза првих чланова патроле/тима, пожељно је да направе растојање један између другог(слика 9а), јер у случају да осумњичени баци бомбу (или неко друго минско-експлозивно средство) или пак отвори ватру из ватреног оружја, имамо размак и довољно места да залегнемо и заузмемо први заклон ако постоји.

Први који примети да је бомба бачена или неку другу опасност, обавештава све остале тако што гласно изговара "бомба", "оружје" и сл., и на тај начин осталима даје до знања да заузму заклон. У зависности од степеништа кретати се могу један поред другог, један иза другог, окренути на супротне стране, раме уз раме (слика 9а)

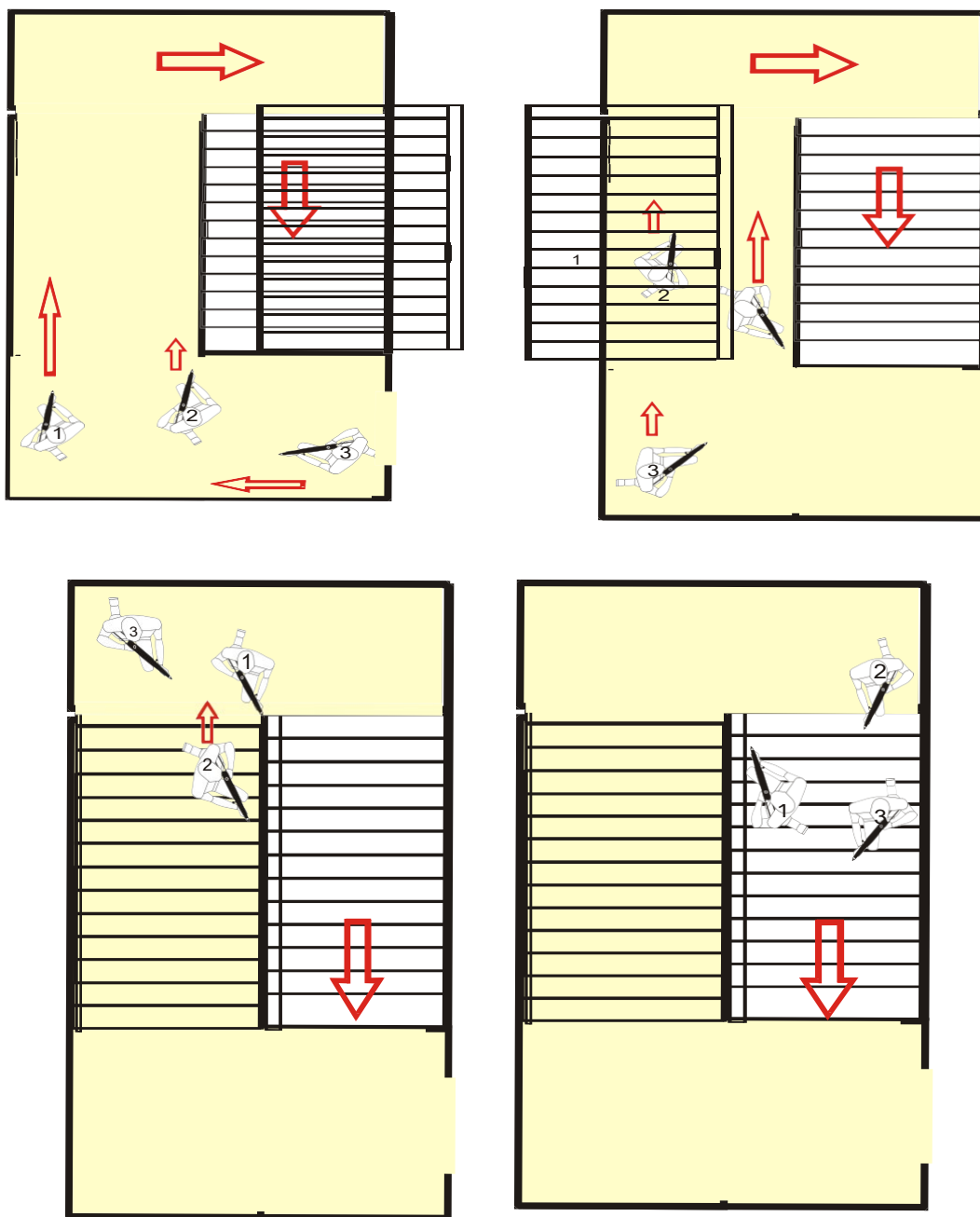
Слика 9 – Кретање степеништем и заузимање одморишта

Слика 10.- Кретање након одморишта и замена патроле

Слика 11.- Заузимање спрата, отварање углова и кретање ходником уз покривање

Скица 3: фазе кретања низ степениште

Систематски упад

Код систематског упада полицијски службеници контролишу просторију по просторију, остварују већу безбедност патроле/тима који су ушли у просторију и труде се да све време буде што више заклоњени.

Из перспективе лица ког треба ухапсити, полицијском службенику ван заклона уочава се само отвор цеви на оружју и мали део главе (део горњег дела главе и око којим нишани иза пиштоља). Ова техника заснива се на контроли простора систематском провером. Систематски упад у основи користи технику "Отварања опасних углова" (тзв. "Сечење колача") која се изводи лаганим покретима тела око ћошка зида, или неке друге препреке, у циљу прегледа просторије, са оружјем у позицији "нанишањено". Може се спровести пре уласка у ходник или пре уласка у просторију кроз врата.

Слика 12.– Поставка патроле/тима за улаз и поставка двочлане патроле

Слика 13.– Отварање врата од стране тима или патроле

Након уласка, први члан тима из заклона са оружјем контролише лице, други чисти десни део просторије, а трећи леви део просторије (слика 14а), пошто „очиште“ комплет просторију, приступају хапшењу лица, наизменичним покривањем (слика 14в). Хапшење врши први члан тима, док други и трећи обезбеђују ову радњу. Четврти члан тима остаје испред просторије (у заклону) и обезбеђује чланове тима који упадају у просторију.

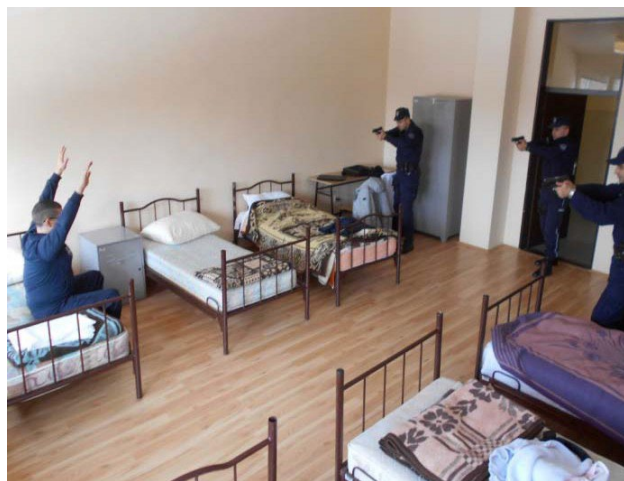
Уколико нисмо сигурни да можемо ову радњу извршити безбедно по себе и тим, можемо лицу издати наредбу да безбедно приђе нама, ставимо лице под котролу, па тек тада приступимо „чишћењу

а) чишћење леве и десне стране просторије

б) начин контроле лица при уласку у просторију од стране двочлане патроле

в) контрола лица након чишћења просторије

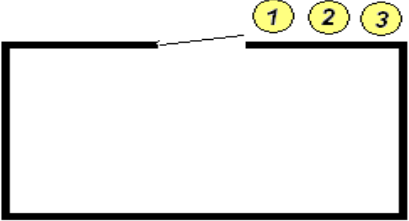
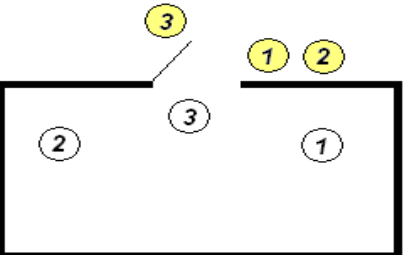
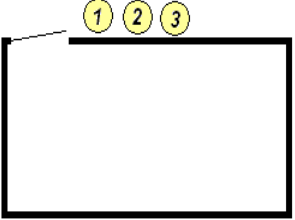
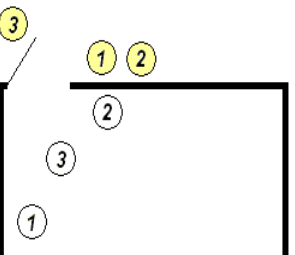
г) хапшење лица по упаду у просторију од стране двочлане патроле

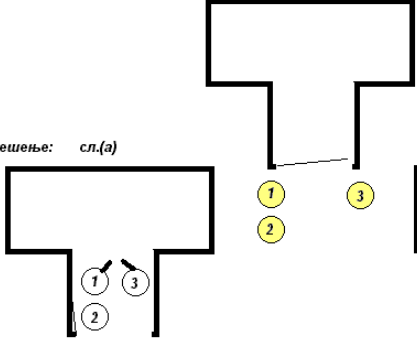
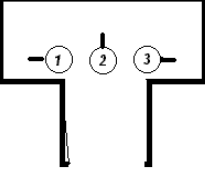
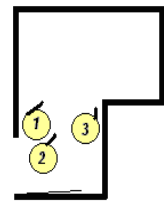
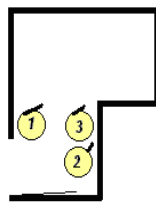
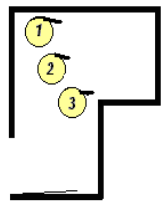
Слика 14.- Поступак након уласка у просторији

Динамички упад

Динамички упад се примењује када је циљ да се изненаде лице или лица, да се спречи уништење предмета кривичног дела, спречи извршење кривичног дела, самоповређивање и сл. У тим ситуацијама мора бити обезбеђен и покривен читав простор за што краће време (слика 14). За овакву интервенцију пожељно је ангажовање више патрола (слика 12а), јер ситуација налаже брзо реаговање (разлог хитности). Основно је правило да у једну просторију упадају минимум два полицијска службеника. Уколико полицијски службеник прође и обезбеди просторију даће гласан сигнал "Чисто" како би дошло до даљег напредовања. Поступак упада је да се патрола/тим непосредно испред врата, заклоњена зидом и штоком постави у поставку за упад (слика , тактичка колона. По поставци и када су сви чланови тима спремни (слика 12а), полицијски службеник који је у формацији тактичке колоне на месту бр. 4 (у односу на место у тактичкој колони, у даљем тексту: **јединица, двојка, тројка, четворка**) отвара врата (слика 13а), док тројка преузима обезбеђење зачеља колоне, до тренутка до упада, после се враћау формацију за упад. Јединица сво време нишани у браву (уколико неко иззали из просторије најбрже се уочава покрет кваке), до момента отварања од стране четворке, а јединица, двојка и тројка упадају у просторију, а четворка обезбеђује упад с поља, а по потреби пружа подршку члановима тима/патроле који су унутар просторије. Начин распореда унутар просторије зависе од саме просторије. Сва места погодна за скривање морају бити прегледана. Када се увере да је просторија "очишћена" наставља се даље напредовање. Водити рачуна, када год за то не постоји прека потреба да се не прелази преко врата, а и тада се прелази (није могуће на другиначин) то радити крајње опрезно, уочавати и обезбедити све знаке опасности (стакло на вратима, шпијунка, простор између врата и штока...). Код димачког упада на вратима патрола/тим се несме се задржавати, на вратима су **најрањивији, кроз врата брзо напредују унутар просторије**. У једном тренутку цео упадни тим се налази на вратима (слика 14), па је из тог разлога потребно кроз врата брзо напредовати унутар просторије.

Поставка и објашњење тактичких варијанти

ТЕСТ бр.1 Поставити тим и извршити тактички упад са 3 члана тима Решење 	Шема бр. 1 У овом случају, полицијски службеник који је у формацији тактичке колоне на месту бр. 3 (у односу на место у тактичкој колони, у даљем тексту: јединица, двојка, тројка), отвара врата, а јединица и двојка упадају у просторију. Јединица улази први, брзо ослобађа пролаз, иде на леву страну и "чисти" своју страну просторије. Двојка га прати и одлази на супротну страну од јединице "чистећи" своју страну. Тројка улази последња и "чисти" средишњи део просторије и остаје на вратима да покрива свој сектор. Сва места погодна за скривање морају бити прегледана. Када се увере да је просторија "очишћена" наставља се даље напредовање.
ТЕСТ бр. 2 Поставити тим и извршити тактички упад са 3 члана тима Решење 	Шема бр. 2 Врата се налазе у углу собе. У овом случају јединица код упада наставља да се креће уз десни зид нишанећи ка просторији. Поступа тако јер одвлачи пажњу са врата да би остатак тима могао ући у просторију. Двојка следи јединицу и не дозвољава јој да направи велико растојање јер у супротном не би стигла да је покрива при уласку, „одлепљује се“ од јединице на улазу у просторију и креће у леву страну. Тројка улази последња и "чисти" средишњи део просторије.

ТЕСТ бр.3 Поставити тим и извршити тактички упад са 3 члана тима Решење: сл.(а) сл.(б) 	Шема бр. 3 Просторија која има мали ходник пре самог уласка у шири део просторије захтева да је заузмемо на начин приказан на слици. Пар иде дуж зидова, а чеони чланови тима покривају супротну страну просторије од зида уз који се крећу, јер ту страну просторије виде. Кад дођу до ћошкова зидова сваки члан иде на своју страну и "чисти" свој сектор одговорности. Члан тима (двојка) који прати јединицу и тројку базира се на средишњи део просторије.
ТЕСТ бр.5 Поставити тим и извршити тактички упад са 3 члана тима Решење: сл.(а) сл.(б) сл.(в) 	Шема бр. 4 Просторије које се шире у слово „Г“ имају део који ми у првом моменту уласка не видимо. Зато морамо тај део који нам ствара „мртав угао“ накнадно „очистити“. Један члан екипе иде поред зида који је наспрам ширења просторије и полако отвара „мртви угао“ који није освојен. Остатак екипе га прати дуж супротног зида и кад дође до ћошка, освајају остатак просторије.

2.6 ПОСТУПАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА У СЛУЧАЈУ НАРУШАВАЊА ЈАВНОГ РЕДА

Наставна тема 5: Поступање полицијских службеника у случају нарушавања јавног реда и мира

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом поступања полицијских службеника у случају нарушавања јавног реда и мира.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом провере идентитета лица и примене овлашћења упозорење и наређење.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:
одржава и успостави нарушен ЈРМ,
адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију,
поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу,
поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица,
примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено,
сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

	По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:
знања	наведе и објасни прекршаје и кривична дела против ЈРМ-а наведе и објасни кључне елементе неопходне за адекватну процену ситуације када је нарушен ЈРМ објасни могуће начине приласка и позиционирања у односу на лице приликом успостављања нарушеног ЈРМ-а

	објасни начин комуникације са лицима која су нарушила ЈРМ, као и са сведоцима објасни поступање у случају захтева лица за указивање медицинске помоћи
вештина	препозна да је нарушен ЈРМ успостави нарушен ЈРМ запази (невербална комуникација) евентуалне повреде лица употреби одговарајућа средства принуде у складу са принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица приликом успостављања нарушеног ЈРМ-а испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Поступање полицијског службеника у случају нарушавања ЈРМ на јавном месту - туче, свађе и насилничка понашања
- Поступање полицијског службеника у случајевима пријаве насиља у породици
- Поступање полицијског службеника у случајевима буке у угоститељским и другим објектима или стамбеним објектима
- Употреба средстава принуде приликом успостављања нарушеног ЈРМ у мањем обиму – распршивач са надражујућим средством, електромагнетна средства, употреба службене палице, средстава за везивање

Упутство за инструкторе

Ова наставна тема ће се реализовати коришћењем наставне методе играње улога. Потребно је да инструктор на почетку објасни групи начин рада и да одреди полицијске службенике који ће бити у улози вође патроле, пратиоца и полицијског

службеника који ће бити у улози маркиранта. Даје инструкције патроли шта се од њих очекује и тражи да се удаље од групе тако да инструктор може да припреми ситуацију, а да патрола не зна задатак маркиранта. Патрола треба да буде у униформи са комплетном припадајућом опремом за извршавање редовних послова и задатака, а полицијски службеници у статусу ОСЛ биће у цивилном оделу са припадајућом опремом. Инструктор даје врло прецизне инструкције маркиранту, придржавајући се ове методологије за извођење наставе. Пожељно је да маркирант буде у цивилном оделу. Од осталих чланова групе инструктор тражи да пажљиво посматрају играње улога и буду спремни на крају да изнесу своје мишљење. Инструктор даје знак за почетак игре улога и по завршетку констатује када је играње улога завршено. Након тога тражи од патроле да испричају своје утиске о поступању, а нарочито о томе шта мисле, шта су добро урадили, а у ком сегменту сматрају да су евентуално погрешили или урадили непотпуно. Након тога, по контролним питањима од свих чланова групе тражи да се изјасне о приказаној игри улога.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ИГРАЊЕ УЛОГА

Ситуација 1. Нарушавање ЈРМ-а у угоститељском објекту – свађом

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности–пешице, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул. _____у угоститељски објект _____, где радница пријављује да се два лица свађају.

Опис догађаја

Дана 02.05.2018. године, у 14.30 часова, у _____, у _____улици у угоститељском објекту _____ је дошло до свађе два лица, након чега је радница позвала полицију и пријавила нарушавање ЈРМ-а. Након тога, вођа смене ДС упућује патрулу у наведени угоститељски објект.

Улоге

Лице 1 – Седи за столом у угоститељском објекту и свађа се са лицем 2, током свађе је изузетно гласан и вређа лице 2, речима: “Стоко једна неписмена, кога ти милиш да си зајебао....? Свађа престаје када полицијски службеници упозоре лица да ће употребити средства принуде. Даље лице сарађује. Има личну карту код себе. Испред лица на столу се налази стаклена чаша и стаклена флаша.

Лице 2 – Седи за столом у угоститељском објекту преко пута лица 1 и свађа се са њим. Током свађе је изузетно гласан и вређа лице 1, речима: “Мајмуне један , сјебаћу те, као што си ти мене....! Свађа престаје када полицијски службеници упозоре лица да ће употребити средства принуде. Даље лице сарађује. Има личну карту код себе. Испред лица на столу се налази стаклена чаша.

Радник/ца-Одговара на питања полицијских службеника и у свему сарађује.

Вођа патроле-Када уочи нарушавање ЈРМ-а, врши процену ситуације , прилази и примењује сва потребна полицијска овлашћења у циљу успостављања ЈРМ-а.

Пратилац-помаже вођи патроле при извршењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене - На упит патроле као резултат провере за лице 1 и 2 , даје одговор да лица не пролазе и не потражију се. Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Да ли је патрола известила ДС да се налази испред угоститељског објекта и да креће у интервенцију?

На који начин је нарушен ЈРМ у угоститељском објекту?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли уочавају показатеље опасности (стаклена флаша, чаше, друга лица у објекту и др...)

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде ?

Да ли је и на који начин извршена провера идентитета лица ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?

Да ли су лица обавештена да ће против њих бити поднета прекршајна пријава?

Да ли је извршена провера идентитета и обављен разговор са радником/цом?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештена дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 2. Нарушавање ЈРМ-а у угоститељском објекту – непристојним, дрским и безобзирним понашањем и вређањем полицијских службеника

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности –ауто патроле, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул._____у угоститељски објект _____, где радница пријављује да једно лице ломи инвентар у угоститељском објекту и узнемирава друге госте.

Опис догађаја

Дана 11.08.2018. године, у 14.50 часова, у _____, у _____улици у угоститељском објекту _____, једно лице под дејством алкохола је почело да ломи чаше, преврће столице и вербално узнемирава друге госте, након чега је радница позвала полицију и пријавила нарушавање ЈРМ-а. Након тога, вођа смене ДС упућује патрулу у наведени угоститељски објект.

Улоге

Лице 1- Стоји у угоститељском објекту где га патрула затиче како ломи чаше и преврће столицу. Када патрула приђе лицу, почиње да вређа речима: „ Зашто сте дошли , који ћете ми курац овде, јебите се“ Вређа полицијске службенике до краја интервенције чак и када буде савладан. Има личну карту код себе.За појасом има нож.

Радник/ца -Одговара на питања полицијских службеника и у свему сарађује.

Вођа патруле -Када уочи нарушавање ЈРМ-а, врши процену ситуације , прилази и примењује сва потребна полицијска овлашћења у циљу успостављања ЈРМ-а.

Пратилац -помаже вођи патруле при извршењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене - Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНОСТИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Да ли је патрула известила ДС да се налази испред угоститељског објекта и да креће у интервенцију?

На који начин је нарушен ЈРМ у угоститељском објекту?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли уочавају показатеље опасности (чаше, друга лица у објекту и др..)

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде?

Да ли је био испуњен услов за употребу физичке снаге и да ли је она употребљена законито и правилно?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно ?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лице доведе у службене просторије, да се према лицу прво употребе средства за везивање, па онда прегледа?
Да ли је и на који начин извршена провера идентитета лица?
Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?
Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?
Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?
Да ли је лице обавештено да ће против њега бити поднета прекршајна пријава?
Да ли је извршена провера идентитета и обављен разговор са радником/цом?
Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?
Да ли је извештена дежурна служба о догађају?
Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 3. Нарушавање ЈРМ-а у угоститељском објекту – туча два лица

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности –ауто патроле, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул._____у угоститељски објект _____, где радник пријављује тучу два лица у угоститељском објекту.

Опис догађаја

Дана 11.08.2018. године, у 10,30 часова, у _____, у _____улици у угоститељском објекту _____, дошло је до туче два лица, након чега је радник позива полицију и пријављује нарушавање ЈРМ-а. Након тога, вођа смене ДС упућује патролу у наведени угоститељски објект.

Улоге

Лице 1 – Стоји у угоститељском објекту наспрам лица 2 са којим размењује ударце рукама у пределу главе и тела. Размена удараца траје до употребе средства принуде. Има личну карту код себе.

Лице 2 – Стоји у угоститељском објекту наспрам лица 1 са којим размењује ударце рукама у пределу главе и тела. Размена удараца траје до употребе средства принуде. Нема личну карту код себе.

Радник/ца -Одговара на питања полицијских службеника и у свему сарађује.

Вођа патроле -Када уочи нарушавање ЈРМ-а, врши процену ситуације , прилази и примењује сва потребна полицијска овлашћења у циљу успостављања ЈРМ-а.

Пратилац -помаже вођи патроле при извршњењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене - Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

**ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И
ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА
-КОНТРОЛНА ПИТАЊА-**

Да ли је патрола известила ДС да се налази испред угоститељског објекта и да креће у интервенцију?

На који начин је нарушен ЈРМ у угоститељском објекту?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли уочавају показатеље опасности (чаше, друга лица у објекту и др...)

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде?

Да ли је био испуњен услов за употребу физичке снаге и да ли је она употребљена законито и правилно?

Да ли је правилно процењен услов за употребу средстава за везивање?

Да ли су средства за везивање употребљена законито и правилно?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лица доведу у службене просторије, да се према лицима прво употребе средства за везивање, па да се онда прегледају?

Да ли је и на који начин извршена провера идентитета лица?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицима саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?

Да ли су лица обавештена да ће против њих бити поднета прекршајна пријава?

Да ли је извршена провера идентитета и обављен разговор са радником/цом?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештена дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

Ситуација 4. Поступање полицијског службеника у случајевима пријаве насиља у породици

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности–пешице, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул. _____ у стан _____, где комшије из суседног стана пријављују да се чује вика и позиви у помоћ.

Опис догађаја

Дана 06.05.2018. године, у 11.30 часова, у _____, у _____ улици у стану _____ је дошло до свађе између мужа и жене, а онда је дошло до размене удараца рукама по телу. Пошто се из стана чула свађа, вика и позиви у помоћ комшије су позвале полицију. Након тога, вођа смене ДС упућује патролу на дату адресу.

Улоге

Муж – Стоји у стану наспрам жене и размењује ударце рукама по телу и говори јој: „Курво, сломићу те“. Престаје са ударцима, вређањем и претњом када полицијски службеници упозоре лица да ће употребити средства принуде. Даље лице сарађује. Лична карта му је у ормару у соби где се догађај одиграва.

Жена – Стоји у стану наспрам мужа и размењује ударце рукама по телу и говори му: „Помозите ми, убиће ме“. Престаје са ударцима, када полицијски службеници упозоре лица да ће употребити средства принуде. Даље лице сарађује. Има личну карту код себе.

Вођа патроле - Када дође на адресу и чује позив у помоћ са пратиоцем, улази у стан и примењује сва потребна полицијска овлашћења.

Пратилац-помаже вођи патроле при извршењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене- На упит патроле као резултат провере наводи да по списку станара на датој адреси има пријављена два лица мушко _____ и женско____, да ни једно ни друго лице не пролазе и не потражују се, и немају оржје у легалном поседу, у предходном периоду није било пријава насиља за та лица на тој адреси. Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Да ли је патрола известила ДС да се налази испред стана и да креће у интервенцију?
Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли уочавају показатеље опасности(опасни предмети у стану, лична карта у ормару и др... ?

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде ?

Да ли је правилно процењен услов за довођење лица?

Да ли је тактички исправно поступљено након одлуке да се лица доведу у службене просторије, да се према лицима прво употребе средства за везивање, па да се онда прегледају?

Да ли је и на који начин извршена провера идентитета лица ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештена дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

2.7 ТАКТИКА ПОСТУПАЊА ПРЕМА ЛИЦИМА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА

Наставна тема : Тактика поступања према лицима са менталним сметњама

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом поступања према лицима са менталним сметњама.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом поступања према лицима са менталним сметњама.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

- поступа према лицима са менталним сметњама,
- адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
- поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију,
- поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу,
- поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица,
- примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено,
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	објасни специфичности комуникације са лицима која имају менталне сметње објасни поступак пружања полицијске помоћи здравственим радницима при збрињавању лица са менталним сметњама објасни начин употребе средстава принуде према лицима које имају менталне сметње - објасни начин прикупљања информација о лицу које има менталне сметње од чланова породицеи здравствених радника
вештина	комуницира са лицима која имају менталне сметње пружа полицијску помоћ здравственим радницима при збрињавању лица

	са менталним сметњама запази (невербална комуникација) евентуалне повреде лица употреби одговарајућа средства принуде у складу са принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Комуникација са лицима која имају менталне сметње
- Пружање полицијске помоћи здравственим радницима
- Употреба средстава принуде према лицима са менталним сметњама

Упутство за инструкторе

Ова наставна тема ће се реализовати коришћењем наставне методе играње улога. Потребно је да инструктор на почетку објасни групи начин рада и да одреди полицијске службенике који ће бити у улози вође патроле, пратиоца и полицијског службеника који ће бити у улози маркиранта. Даје инструкције патроли шта се од њих очекује и тражи да се удаље од групе тако да инструктор може да припреми ситуацију, а да патрола не зна задатак маркиранта. Патрола треба да буде у униформи са комплетном припадајућом опремом за извршавање редовних послова и задатака, а полицијски службеници у статусу ОСЛ биће у цивилном оделу са припадајућом опремом. Инструктор даје врло прецизне инструкције маркиранту, придржавајући се ове методологије за извођење наставе. Пожељно је да маркирант буде у цивилном оделу. Од осталих чланова групе инструктор тражи да пажљиво посматрају играње улога и буду спремни на крају да изнесу своје мишљење. Инструктор даје знак за почетак игре улога и по завршетку констатује када је играње улога завршено. Након тога тражи од патроле да испричају своје утиске о поступању, а нарочито о томе шта мисле, шта су добро урадили, а у ком сегменту

сматрају да су евентуално погрешили или урадили непотпуно. Након тога, по контролним питањима од свих чланова групе тражи да се изјасне о приказаној игри улога.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ИГРАЊЕ УЛОГА

Ситуација 1. Пружање полицијске помоћи здравственим радницима при збрињавању лица са менталним сметњама

Кратак опис

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности–возилом, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул. _____ у стану _____, где радница ХМП траже помоћ, јер једно лице које има менталне сметње, хоће да се самоповреди.

Опис догађаја

Дана 30.05.2018. године, у 11.30 часова, у _____, у _____ улици у стану _____ лице са менталним сметњама почиње чудно да се понаша, зато што већ два дана не узима редовну терапију. Родитељи позивају ХМП. Када екипа ХМП дође у стан, лице одбија да му се пружи помоћ и да буде превезено на одељење психијатрије, говорећи да му не прилазе, јер ће се у супротном убити.

Улоге

Лице 1 – стоји у стану обмотао је канап око врата, други крај канапа држи у руци. Гледа у зидове и плафон и као да тражи место за које ће закачити тај део канапа. Када уочи неко погодно место говори: “Сада ћу овде да се обесим, нећу у болницу”. Лице не комуницира са полицијским службеницима, понаша се као да они нису ту и понавља да ће се убити. Прииком употребе средстава принуде према лицу, пружа благи отпор, отимањем, а онда дозвољава да буде везано. Ако му приђе радник ХМП говори му да му не прилази.

Лице 2 – Родитељ лица са менталним сметњама дочекује патролу на улазним вратима, даје им потребне информације. Током интервенције полиције, шета се око полицијских службеника и лица 1. У свему сарађује са патролом.

Радник ХМП- Обавештава патролу полиције о изјави лица 1, да ће извршити самоубиство. Обавештава патролу да су покушали да га медицински збрину, али је лице одбило сарадњу. На захтев патроле прилази лицу.

Вођа патроле-Када дође на лице места, прикупља информације од присутних лица и доноси одлуку да приступи пружању полицијске помоћи здравственим радницима применом потребних полицијских овлашћења.

Пратилац-помаже вођи патроле при извршњењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

Вођа смене- Даје дојаву патроли да се упути на наведену адресу, где радници ХМП траже помоћ, јер једно лице које има менталне сметње, хоће да се самоповреди. Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Да ли је остварена комуникација са радницима ХМП и породицом?

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли уочавају показатеље опасности ?

Каква је била комуникација са лицем са менталним сметњама?

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде ?

Да ли је правилно процењен услов за прегледање лица по Закону о полицији?

Да ли је преглед лица обављен законито и правилно?

Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је извештена дежурна служба о догађају?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

2.8 КРИЗНЕ СИТУАЦИЈЕ: ТАЛАЧКЕ СИТУАЦИЈЕ, АМОК, ТЕРОРИСТИЧКИ АКТ, САМОУБИЛАЧКЕ СИТУАЦИЈЕ

Наставна јединица 7: Кризне ситуације, талачке ситуације, амок,терористички акт,самоубилачке ситуације

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом поступања у кризним ситуацијама: (талачке ситуације, АМОК, терористички акт, самоубилачке ситуације).

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом поступања у кризним ситуацијама: (талачке ситуације, АМОК, терористички акт, самоубилачке ситуације).

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

- поступа у кризним ситуацијама: (талачке ситуације, АМОК, терористички акт, самоубилачке ситуације)адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
- поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију,
- поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу,
- поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица,
- примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено,
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	објасни начин поступања према доведеним и задржаним лицима у складу са законом поштујући полицијску етику и уважавајући људска права и слободе наведу права доведених и задржаних лица објасни начин употребе средстава принуде према лицима која се доводе и задржавају када су за то испуњени законски услови објасне ограничења у поступању са доведеним и задржаним лицима

вештина	поступи у случају талачких ситуација, поступи у случају АМОК-а и терористичког акта, поступи у случају самоубилачке ситуације,
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Поступање полицијског службеника у случају талачке ситуације
- Поступање полицијског службеника у случају амока и терористичког акта
- Поступање полицијског службеника у случају самоубилачке ситуације

Упутство за инструкторе

Ова наставна тема ће се реализовати коришћењем наставне методе играње улога. Потребно је да инструктор на почетку објасни групи начин рада и да одреди полицијске службенике који ће бити у улози вође патроле, пратиоца и полицијског службеника који ће бити у улози маркиранта. Даје инструкције патроли шта се од њих очекује и тражи да се удаље од групе тако да инструктор може да припреми ситуацију, а да патрола не зна задатак маркиранта. Патрола треба да буде у униформи са комплетном припадајућом опремом за извршавање редовних послова и задатака, а полицијски службеници у статусу ОСЛ биће у цивилном оделу са припадајућом опремом. Инструктор даје врло прецизне инструкције маркиранту, придржавајући се ове методологије за извођење наставе. Пожељно је да маркирант буде у цивилном оделу. Од осталих чланова групе инструктор тражи да пажљиво посматрају играње улога и буду спремни на крају да изнесу своје мишљење. Инструктор даје знак за почетак игре улога и по завршетку констатује када је играње улога завршено. Након тога тражи од патроле да испричају своје утиске о поступању, а нарочито о томе шта мисле, шта су добро урадили, а у ком сегменту сматрају да су евентуално погрешили или урадили непотпуно. Након тога, по контролним питањима од свих чланова групе тражи да се изјасне о приказаној игри улога.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ИГРАЊЕ УЛОГА

Ситуација 1. Поступање према доведеним и задржаним лицима-приликом увођења и извођења из просторије за задржавање

Кратак опис- Полицијски службеници у току обављања патролне делатности-возилом, на безбедносном сектору, добијају дојаву од стране ДС да се упуте у ул._____ у тржном центру__, где грађани пријављују да једно лице пуца пушком на пролазнике.

Опис догађаја

Дана 30.05.2018. године, у 11.30 часова, у _____, у _____ улици у тржном центру _____ једно лице са фантомком на глави пуца пушком на пролазнике, услед чега већ има неколико повређених, а вероватно и смртно страдали.

Улоге

Лице 1 – Стоји у холу тржног центра, држи пушку у рукама спреман да је употреби. Појављује се један пролазник у холу а лице одмах усмерава пушку са намером да га лиши живота. Око лица лежи неколико људи који су или повређени или смртно страдали. Лице не поступа по наређењима и упозорењима пре употребе средстава принуде. Када полицијски службеници, употребе ватрено оружје према лицу пада на под, испушта пушку из руку, са обе руке се држи за стомак и говори да је погођен и тражи помоћ.

Лице 2 – Појављује се у холу када лице 1 пуца у његовом правцу пада на под, не даје знаке живота.

Лице 3- Лежи у холу, јауче повређен је.

Лице 4- Лежи у холу, не даје знаке живота.

Вођа смене- Даје дојаву патроли да се упуте на наведену адресу, где грађани пријављују да једно лице пуца пушком на пролазнике. Прихвата извештавање радио везом са места догађаја.

ОЦЕНА ОПРАВДАНOSTИ И ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА -КОНТРОЛНА ПИТАЊА-

Каква је процена ситуације – прилазак и позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?

Да ли је и од ког тренутка превентивно коришћено ватрено оружје?

Да ли уочавају показатеље опасности?

Да ли је и на који начин издато наређење и упозорење пре употребе средстава принуде?

Да ли је испуњен услов за употребу ватреног оружја и да ли је ватрено оружје употребљено законито и правилно?

Да ли је тактички исправно поступљено да се према лицу прво употребе средства за везивање, па онда прегледа?

Да ли је пратилац адекватно помагао вођи патроле приликом поступања?

Да ли је и у ком тренутку позвана хитна помоћ?

Да ли је извештена дежурна служба о догађају и сви остали релевантни субјекти?

Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

АМОК

Дефиниције Амока

Амок је ситуација масовног убијања без одлагања уз наглашено афективно стање извршиоца.

Узроци наглашеног афективног стања (бес, мржња, незадовољство), могу бити:
психолошки:

љубомора,

освета,

историја насилног понашања,

измењена стања свести код душевних болесника (параноидна психоза и идеје прогањања, психотична депресија, трауматизација, поремећај личности),

злоупотреба психоактивних супстанци,

ментална манипулација (примена посебних психолошких техника у циљу директног утицаја на мишљење и понашање особе, „испирање мозга“)

верски: нетолеранција и мржња према припадницима других вера, злоупотреба вере и погрешно тумачење Курана уз радикализацију појединца и регрутовање за тероризам, секундарно, у вези са психо-социјалним разлозима, доживљај одбачености младих Муслимана у другим већинским заједницама (Британија, Француска)

Идеолошки: расизам и десни екстремизам (неонацисти), мржња према људима друге расе или боје коже; идеолошко – политички: Исламска држава, стварање калифата.

социјални разлози: губитак посла, материјални разлози, положај у друштву, породични разлози

Амок и остали феномени

Није сваки амок тероризам
Амок и масовно убиство
Амок и талачка ситуација
Амок и суицид

Подела Амок ситуација по броју извршилаца:

појединачно
у пару
група (терористи)

По типу, ситуације могу бити:

Статичне – извршилац се налази на једном одређеном месту
Мобилне – могућа је било која промена локације у циљу извршења дела

По степену активности, извршиоци могу бити:

Активни:

Актуелна и велика опасност по живот људи
Примена силе је усмерена на извршиоца
У случају сумње, мора се претпоставити да је извршилац активан

Пасивни:

Извршилац је онемогућен у даљем извршењу дела (из безбедносних и личних разлога)

Тактички одговор на Амок (active shooter)

HRT-FBI (тим за спашавање таоца) приступ:

“Између лошег и горег, изабрати лоше решење”

Различите од осталих полицијских ситуација (барикадних, талачких)
Компликованије и неизвесније (брже се смењују догађаји)
Намера извршиоца је да убије и уништи
Преговарање нема добар исход у амок ситуацији (HRT-FBI)

Фазе интервенције:

Хапшење/елиминација извршилаца
Спашавање повређених људи
Упозоравање и евакуација особа које су угрожене
Креирање сигурних зона за пружање прве помоћи
Истовремена поставка уже и шире блокаде (у зависности од бројности снага)

Извршилац је пасиван:

-пријава догађаја оперативном центру
-препознавање да се ради о амоку
-извршилац је локализован

- заузете су кључне тачке
- извршена је блокада извршиоца
- чека се долазак специјалне јединице
- завршетак интервенције.

Извршилац је активан:

- пријава догађаја оперативном центру
- препознавање да се ради о амоку
- извршилац није локализован
- заузете су кључне тачке
- формирање тимова за интервенцију, евакуацију и одабир координатора
- тим за интервенцију иде директно на извршиоца
- уколико извршилац постане пасиван, приступа се процедури за пасивног извршиоца
- уколико је извршилац елиминисан, сматра се да је интервенција завршена.

Тактички принципи:

Прва патрола која дође на лице места, приступа решавању амок ситуације
 Велики временски притисак (за један минут по статистици смртно страда 7-9 лица)
 Брзина (први полицајац стиже на лице места после 5 минута)

Изненађење

Агресивна акција, неодложна интервенција

Шта морамо знати:

Где је извршилац
 Шта ради (да ли је активан или пасиван)
 Како ћемо га препознати
 Чиме је наоружан
 Како можемо доћи до њега

Хронологија интервенције:

Формирање патрола/тимова за непосредну интервенцију
 Одређивање координатора (без обзира на чин, функцију, бира се најспремнији и најприсебнији)
 Истовремено формирање и ангажовање и других патрола/тимова за интервенцију, за обезбеђење ужег и ширег места догађаја, тимова за евакуацију жртава/таоца, тима/тимова који ће да раде тријажу лица која се изводе из ужег места догађаја

Опрема и оружје за АМОК ситуацију:

Униформа и опрема на личном задужењу
 Балистички прслук
 Балистички шлем
 Аутоматска пушка или аутомат
 Радио станица
 Полицајци у цивилном оделу морају имати јасно обележје "Полиција"

АМОК-тактика поступања:

Кретање, приближавање објекту/месту АМОК-а, брзо, уз коришћење заклона по могућности, или међусобним покривањем (обезбеђујући напредовање патроле/тима у параметру од 360 степени)
 При кретању кроз опасан простор (брисан простор) један полицајац је задужен да обезбеди савладавање тог простора, покривајући га са даљине из заклона

а) прилазак месту догађаја АМОК-а

б) прилазак месту догађаја АМОК-а уз покривање од стране 1 члана патроле/тима

в) прилазак месту догађаја АМОК-а уз покривање од стране 1 члана патроле/тима

Слика 1. – Фазе приласка објекту

Да би могли брзо прећи опасан простор, када је потврђена АМОК ситуација може се користити возило.

Заустављање службеног возила мора бити што је могуће ближе објекту, тако да извршилац АМОК-а нема пуно могућности за напад на поступајућу патролу/тим
Суштински део тактичног поступања је констатно покривање простора од 360 степени

Поступак патроле/тима у ситуацији када извршилац АМОК-а дејствује на патролно возило:

Приликом изласка на интервенцију АМОК-а и напада извршиоца ватреним оружјем на патролно возило, најбитније је идентификовати са које је стране напад:

-напад са чеоне стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с преда!”**, остали чланови патроле/тима то исто гласно и јасно потврђују, а потом се издаје наредба за заузимање безбедног положаја и напуштање возила **„Излази назад!”**, што такође понављају сви чланови патроле тима.

Возач и сувозач отварају врата, коленима придржавају да их иста не би ометала, потегли су оружје и неодложно дејствују на нападача. Чланови патроле/тима који су на задњој клупи, брзо излазе из возила, заузимају борбену позицију иза возила, како би били у заклону и преко возила дејствују на нападача. Када су одговорили и они ватром на нападача, о томе обавештавају чланове патроле на позицијама возача/сувозача гласно и јасно: **“Преузимамо!”** (слика 2а). То је сигнал возачу и сувозачу да брзо изађу из возила, први који стигне иза возила заузима позицију између чланова патроле/тима који већ дејствују на нападача, а последњи који стигне им обезбеђује „леђа“ (б).

а)

б)

Слика 2. – Положај чланова патроле код чеоног напада

-напад са леве стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с лева!”**, остали чланови патроле/тима то исто гласно и јасно потврђују, а потом се издаје наредба за заузимање безбедног положаја и напуштање возила: **“Излази десно!”**. Возач и члан патроле/тима који се налази на позицији иза возача, кроз „отворен прозор“, потегли су оружје и неодложно дејствују на нападача (слика 3а).

Чланови патроле/тима који су на местима сувозача и члан патроле/тима који је на задњој клупи са десне стране, брзо излазе из возила, заузимају борбену позицију иза десне стране возила, позиционирајући се у висини точкова возила, како би били у

заклону и преко возила дејствују на нападача. Када су одговорили и они ватром на нападача, о томе обавештавају чланове патроле/тима на позицијама возача/иза возача гласно и јасно: **“Преузимамо!”** (б),

а)

То је сигнал возачу и члану патроле/тима на задњој клупи са леве стране да брзо изађу из возила, са десне стране возила, те први који изађе из возила заузима позицију између чланова патроле/тима који већ дејствују на нападача, а последњи који изађе из возила им обезбеђује „леђа“ (в).

б)

в)

Слика 3. – Положај чланова патроле код напада са леве стране

-напад са десне стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с десна!”**, остали чланови патроле/тима то исто гласно и јасно потврђују, а потом се издаје наредба за заузимање безбедног положаја и напуштање возила: **“Излази лево!”**. Сувозач и члан патроле/тима који се налази на позицији иза сувозача, кроз „отворен прозор“, потегли су оружје и неодложно дејствују на нападача (слика 4а). Чланови патроле/тима који су на местима возача и члан патроле/тима који је на задњој клупи са леве стране, брзо излазе из возила, заузимају борбену позицију иза леве стране возила, позиционирајући се у висини точкова возила, како би били у заклону и преко возила дејствују на нападача. Када су одговорили и они ватром на нападача, о томе обавештавају чланове патроле/тима на позицијама сувозач/иза сувозача гласно и јасно: **“Преузимамо!”** (слика 4б).

а)

То је сигнал сувозачу и члану патроле/тима на задњој клупи са десне стране да брзо изађу из возила, са леве стране возила први који изађе из возила заузима позицију између чланова патроле/тима који већ дејствују на нападача, а последњи који изађе из возила им обезбеђује „леђа“ (в).

б)

в)

Слика 4. – Положај чланова патроле код напада са десне стране

-напад са задње стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад од позади!”**, остали чланови патроле/тима то исто гласно и јасно потврђују, а потом се издаје наредба за заузимање безбедног положаја и напуштање возила: **“Излази напред!”**. Чланови патроле/тима који се налазе на задњој клупи, отаварју врата, , потегли су оружје, окрећу се у назад, и заклањајући се иза задњег стуба возила неодложно дејствују на нападача (слика 5а). Чланови патроле/тима који су на местима возача и сувозача патроле/тима, брзо излазе из возила, заузимају борбену позицију испред возила, окренути ка нападачу и преко возила дејствују на нападача. Када су одговорили и они ватром на нападача, о томе обавештавају чланове патроле/тима који су остали у возилу гласно и јасно: **“Преузимамо!”** (б).

а)

То је сиглан истима да брзо изађу из возила и заузму заклон испред возила, први који изађе из возила заузима позицију између чланова патроле/тима који већ дејствују на нападача, а последњи који изађе из возила им обезбеђује „леђа“ (в).

б)

в)

Слика 5. – Положај чланова патроле код напада са задње стране

Поступак патроле/тима у ситуацији када извршилац АМОК-а дејствује на тактичку колону:

Приликом изласка на интервенцију АМОК-а и напада извршиоца ватреним оружјем на тактичку колону „змија“, најбитније је идентификовати са које је стране напад:

-напад са чеоне стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с преда!”**, (слика 6а) што такође понављају сви чланови патроле/тима. Остали чланови патроле/тима прелазе из тактичке колоне у линију чеони полицајац остаје на месту, заузимајући стојећи или клечећи став, док први и други иза чеоног члана патроле/тима заузимају позицију са леве и десне стране од њега, у зависности са које стране им је оружје било усмерено, док зачелни члан патроле обезбеђује „леђа“ (б).

Слика 6. – Поступак тактичке колоне приликом чеоног напада

-напад са леве стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с лева!”**, што такође понављају сви чланови патроле/тима. Остали чланови патроле/тима прелазе из тактичке колоне у линију, члан патроле који је обезбеђивао леву страну, први одговара на ватру, заузимајући стојећи или клечећи став, члан патроле/тима који је обезбеђивао десну страну окреће се на леву страну, водећи рачуна о преносу оружја на супротну страну, водећи рачуна да не угрожава безбедност ослатих чланова патроле/тима. Чеони полицајац се окреће за 90 степени у лево, заузимајући стојећи или клечећи став, и дејствује на нападача, док зачелни члан патроле се позиционира иза линије, и обезбеђује им „леђа“.

а)

б)

Слика 7. – Поступак тактичке колоне приликом напада са леве стране

-напад са десне стране поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с десна!”**, што такође понављају сви чланови патроле/тима. Остали чланови патроле/тима прелазе из тактичке колоне у линију, члан патроле који је обезбеђивао десну страну, први одговара на ватру, заузимајући стојећи или клечећи став, члан патроле/тима који је обезбеђивао леву страну окреће се на десну страну, водећи рачуна о преносу оружја на супротну страну, водећи рачуна да не угрожава безбедност осталих чланова патроле/тима. Чеони полицајац се окреће за 90 степени у десно, заузимајући стојећи или клечећи став, и дејствује на нападача, док зачелни члан патроле се позиционира иза линије, и обезбеђује им „леђа“.

Слика 8. – Поступак тактичке колоне приликом напада са десне стране

-напад са леђа поступак полицијских службеника је следећи:

-први који лоцира нападача, зачелни члан патроле/тима гласно и јасно на то упозорава остале чланове патроле/тима: **“Напад с леђа!”**, што такође понављају сви чланови патроле/тима. Остали чланови патроле/тима прелазе из тактичке колоне у линију зачелни полицајац остаје на месту, заузимајући стојећи или клечећи став, док први и други испред зачелног члана патроле/тима заузимају позицију са леве и десне стране од њега, у зависности са које стране им је оружје било усмерено, окретањем, док чеони члан патроле обезбеђује им „леђа“.

Слика 9. – Поступак тактичке колоне приликом напада са леђа

2.9 ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ ОДБИЈАЊА НАПАДА И САВЛАДАВАЊЕ ОТПОРА

Наставна јединица 8: Основни елементи одбијања напада и савладавања отпора

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом примене основних елемената одбијања напада и савладавања отпора.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом примене основних елемената одбијања напада и савладавања отпора.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

- примени основне елементе одбијања напада и савладавања отпора
- адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
- поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију
- поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу
- поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица
- примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	наведе и објасни кључне елементе неопходне за адекватну процену ситуације приликом примене основних елемената одбијања напада и савладавања отпора, објасни могуће начине приласка и позиционирања у односу на лице објасни значај комуникације са лицем објасни ограничења приликом примене основних елемената одбијања напада и савладавања отпора објасни поступање у случају захтева лица за указивање медицинске

	помоћи
вештина	савладава пасиван отпор коришћењем тачака притиска и полуга на руци примени технике полуга на руци примени технике падова примени технике бацања примени технике блокова примени технике удараца рукама примени технике удараца ногама примени технике ослобађања од хватова и обухвата примени технике спречавања одузимања службеног пиштоља примени технике одбране од претње оружјем на дохватној дистанци примени технике успостављања пуне контроле над лицем које је пружало активан отпор довођењем у позицију за везивање примене основне ставове са слжбеном палицом примени технике употребе службене палице-ударцу у месту и у кретању, потискивање, блокови и спречавања одузимања службене палице
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица коме се проверава идентитет испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Ослобађање од хвата и обухвата - за ревере са једном или обе руке, за рукаве или зглобове шаке, преко руку и испод руку и око врата; Одбрана од гушења
- Падови (пад напред, назад и у страну)
- Технике блокова - високи, ниски и средњи
- Ударци рукама
- Ударци ногама
- Бацање са обухватом око врата („koshi guruma“); Велико спољашње чишћење („osoto gari“)
- Одбрана од напада више нападача
- Одбрана од напада палицом
- Одбране од напада хладним оружјем
- Спречавање одузимања службеног пиштоља
- Одбрана од претње оружјем на дохватној дистанци

Упутство за инструкторе

Демонстрација подразумева примену следећих корака:

1. тренер/инструктор показује поступак извођења задатка корак-по-корак, док полазници пажљиво посматрају. Тренер потом проверава да ли су сви разумели поступак, отклања евентуалне нејасноће, по потреби понавља поступак;
2. пружа полазницима могућност да вежбају демонстрирани поступак под надзором, прати рад полазника, одмах отклања уочене неправилности како не би прешле у навику;
3. полазници самостално демонстрирају радњу, односно стечену вештину.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

Савлађивање пасивног отпора коришћењем „тачака притиска“ и полуга на руци

Подразумева савлађивање отпора коришћењем „тачака притиска“, које се налазе у корену уха, испод угла доње вилице и у пределу између горње усне и носа.

Код савлађивања пасивног отпора, полицијски службеник, из основног полицијског става, представља се и издаје наређење лицу да престане са пасивним отпором. Уколико лице не поступи, упозорава га да ће применити неко од средстава принуде. Уколико и тада лице остане у пасивном отпору, пол. службеник обилази лице и прилази му са леђа, фиксира његову главу својом слабијом руком преко чела, прислања своју главу уз његову и врши притисак палцем или кажипрстом јаче руке на једну од тачака притиска (зглоб вилице, корен носа или подвлична јама).

Савладавање пасивног отпора може се извршити коришћењем полуга на прстима или полугом на зглобу шаке (дамски хват). Приликом примене неке од наведених техника полицијски службеник се налази на реактивној дистанци у одбрамбеном ставу, повлачи једну руку лица ка себи и врши натезање лигамената дозираном силом, при чему успоставља пуну контролу над лицем.

Технике полуга на руци

Полуга на шаци (дамски хват)

Полуга на лакту

Кључ на лакту

Полицијски службеник приликом примене полуге на шаци (дамски хват) прилази лицу бочно, заузима одбрамбени став, подлактицом своје ближе руке обухвата лакатну јаму лица, фиксира је на своје ребарне лукове при чему истовремено својом даљом руком хвата зглоб шаке лица постављајући његову подлактицу у хоризонтални положај и врши притисак на горњем делу шаке ка себи.

Полицијски службеник приликом примене полуге на лакту прилази лицу бочно, заузима одбрамбени став, својом даљом руком хвата га за зглоб шаке повлачећи је ка себи и доводећи руку лица у опружен положај. Потом поставља отворену шаку на зглоб лакта при чему прави спрег сила тако што зглоб шаке лица привлачи својим грудима а зглоб лакта потискује на доле доводећи лице у лежи положај на стомаку.

Полицијски службеник приликом примене кључа на лакту прилази лицу бочно, заузима одбрамбени став, својом ближом руком (подлактицом) потхватом у пределу лакатне јаме привлачи руку лица ка себи истовремено постављајући шаку своје даље руке на задњи део надлактице лица доводећи га у положај претклона. Потом поставља свој ближи кук у предео између врата и рамена лица постављајући шаку даље руке у пределу браде или слепоочнице правећи спрег сила тако што обе своје руке повлачи на горе ка својим грудима.

Технике падова

Пад напред изводи се тако што полицијски службеник искорачи једном ногом подижући руку која је са исте стране у висини главе, превија се у струку као да ће направити колут напред, поставља своју подлактицу на подлогу превлачећи раме преко ње, поставља једну ногу у савијени положај преко које се поново подиже у одбрамбени став. Положај главе је такав да је окренута на супротну страну од рамена преко кога се изводи пад напред.

Пад у страну изводи се тако што полицијски службеник подиже опружену једну ногу ка централној оси тела, руку са исте стране пружену подиже до висине браде спушта се почно на подлогу постављајући подлактицу на подлогу под углом од око 45 степени у односу на тело. Потом превлачи обе ноге преко рамена које није на подлози и подиже се у одбрамбени став.

Пад у назад изводи се тако што полицијски службеник укршта руке у висини груди спуштајући се леђима ка тлу. У моменту када леђима дотиче тло поставља подлактице на тло под углом од око 45 степени у односу на централну осу тела, при чему истовремено помера главу ка једном рамену. Потом превлачи ноге и кукове колutom у назад и подиже се у одбрамбени став.

Технике бацања

Бацање обухватом око врата изводи се тако што полицијски службеник једном својом подлактицом обухвата врат лица истовремено се ротирајући око своје централне осе у правцу кретања подлактице при чему својом другом руком хвата надлактицу лица у пределу изнад његовог лакта. Потом спушта своје кукове испод нивоа кукова лица, поставља своја стопала под углом од приближно 45 степени у односу на централну осу тела издижући се на прсте. Бацање се изводи тако што се лице повлачи преко кука полицијског службеника уз ротацију трупа и окретања главе у смеру супротно од кука преко кога се изводе бацања.

Бацање обухватом око струка изводи се тако што полицијски службеник једном својом подлактицом обухвата струк лица истовремено се ротирајући око своје централне осе у правцу кретања подлактице при чему својом другом руком хвата надлактицу лица у пределу изнад његовог лакта. Потом спушта своје кукове испод нивоа кукова лица, поставља своја стопала под углом од приближно 45 степени у односу на централну осу тела издижући се на прсте. Бацање се изводи тако што се лице повлачи преко кука полицијског службеника уз ротацију трупа и окретања главе у смеру супротно од кука преко кога се изводе бацања.

Бацање хватом испод надлактице изводи се тако што полицијски службеник своју подлактицу подвлачи испод надлактице лица у пределу подпазушне јаме истовремено се ротирајући око своје централне осе у правцу кретања подлактице при чему својом другом руком хвата надлактицу лица у пределу изнад његовог лакта. Потом спушта своје кукове испод нивоа кукова лица, поставља своја стопала под углом од приближно 45 степени у односу на централну осу тела издижући се на прсте. Бацање се изводи тако што се лице повлачи преко кука и рамена полицијског службеника уз ротацију трупа и окретања главе у смеру супротно од кука преко кога се изводе бацања.

Технике блокова

Високи блок изводи се тако што се полицијски службеник налази у одбрамбеном ставу и у моменту напада своју ближу руку у односу на лице подиже изнад чела при чему шака може бити отворена или затворена. Блокирна површина је део подлактице (кост) чија је дужина око десет сантиметра од зглоба шаке ка лакту. Подлатица и надлатица руке која блокира налази под углом од око 150 степени а рука која не блокира повлачи се у назад ка грудима полицијског службеника чинећи спрег сила и поставља се у позицију за извођење контра – ударца.

Ниски блок изводи се тако што се полицијски службеник налази у одбрамбеном ставу и у моменту напада своју ближу руку у односу на лице спушта ка свом истуреном колену при чему шака може бити отворена или затворена. Блокирна површина је део подлактице (кост) чија је дужина око десет сантиметра од зглоба шаке ка лакту. Подлатица и надлатица руке која блокира налази под углом од око 170 степени а рука која не блокира повлачи се у назад ка грудима полицијског службеника чинећи спрег сила и поставља се у позицију за извођење контра – ударца.

Средњи блок изводи се тако што се полицијски службеник налази у одбрамбеном ставу и у моменту напада своју ближу руку у односу на лице поставља у висини својих груди при чему шака може бити отворена или затворена. Блокирна површина је део подлактице (кост) чија је дужина око десет сантиметра од зглоба шаке ка лакту. Подлатица и надлатица руке која блокира налази под углом од око 170 степени а рука која не блокира повлачи се у назад ка грудима полицијског службеника чинећи спрег сила и поставља се у позицију за извођење контра – ударца.

Ударци рукама

Директан ударац руком изводи се тако што полицијски службеник избацује своју руку ка лицу при чему врши ротацију зглоба шаке и формира ударну површину која може бити длан или песница. Директан ударац руком се може извести руком која је ближа лицу (предњи директ), искорак и ударцем руком која је даља од лица или као контра ударац (задњи директ).

Кружни ударац руком изводи се тако што полицијски службеник полукружно избацује своју руку ка лицу при чему врши ротацију зглоба шаке и формира ударну површину која може бити длан или песница. Директан ударац руком се може извести руком која је ближа лицу, искорак и ударцем руком која је даља од лица или као контра ударац.

Ударци ногама

Директан ударац ногом изводи се тако што се полицијски службеник налази у одбрамбеном ставу подиже једну своју ногу тако да се колено постави у раван са куковима, избацује подколеницу ка лицу потискујући кукове ка напред а по извођењу ударца враћа подколеницу и колено у претходни положај и спушта на тло. Ударна површина формира се тако што полицијски службеник приликом извођења ударца усмерава врх стопала ка лицу. Ударац ногом напред може се извести ногом која је ближа лицу или ногом која је даља од лица.

Кружни ударац ногом изводи се тако што се полицијски службеник налази у одбрамбеном ставу подиже једну своју ногу тако да колено постави бочно у висини кукова, избацује подколеницу ка лицу потискујући кукове ка напред истовремено се ротирајући на стајној нози око централне осе тела. По извођењу ударца враћа подколеницу и колено у претходни положај и спушта на тло. Ударна површина формира се тако што полицијски службеник приликом извођења ударца усмерава горњи део стопала ка лицу.

Демонстрација техника ослобађања од хватова и обухвата

Ослобађање од хватова:

- За косу - полицијски службеник, са обе своје шаке, врши притисак на затворену шаку лица којом га држи за косу (фиксира је), правећи полугу на прстима шаке. Затим спушта тежиште и повлачи се уназад, чиме врши полугу на зглобу шаке лица и ослобађање од хвата.
- За зглоб шаке – полицијски службеник врши ротацију зглоба своје шаке у правцу спајања палца и осталих прстију шаке лица снажно повлачећи своју подлактицу ка себи.
- Једном руком за ревер - полуга се врши увртањем или извртањем у зглобу шаке, са прелазом у позицију за везивање.
- Са две руке за ревере - избијање подлатицама у пределу лакатних јама лица одоздо или одозго и ударцима у пределу радијалног нерва (непосредно изнад лакта).
- За врат (дављење) – у случају обухвата око врата са леђа, полицијски службеник спушта своје кукове испод кукова лица, задаје ударац лактом у пределу његових ребара, хвата подлактицу и надлактицу лица и изводи бацање преко свог рамена изнад којег је извршен обухват.

Ослобађање од обухвата:

- С преда (испод и преко руку) - разни ударци ногом, коленом и главом, као технике одвраћања пажње, спуштање тежишта тела испод кукова нападача, подизање лактова у висини рамена у пределу лакатних јама нападача и потискивање његових руку у вис.
- Са леђа испод руку - притисак на надлактицу лица, полуге на прстима руку лица, ударци главом или ногом.
- Са леђа преко руку - ослобађање од хвата снуштањем тежишта и ширењем лактова, прихватање једне шаке лица, повлачење иза лица, примена полуге на шасти или извођење бацања хватом испод надлактице лица.

Спречавање одузимања службеног пиштоља

Односи се на случајеве када је службени пиштољ у футроли опасача. Када лице ухвати пиштољ, прво и основно је да пол. службеник својим рукама блокира руку лица која се налази на пиштољу, снажно потискујући на доле. Основни принцип одбијања напада јесте да се снажним окретом и ударцем у пределу лакта или подколенице лица, сачува службени пиштољ и успостави реактивну дистанцу.

Одбрана од претње оружјем на дохватној дистанци

Ова одбрана примењује се у ситуацијама када је оружје уперено у полицијског службеника на дохватној дистанци а при чему су се стекли услови да је у једном тренутку скренута пажња нападача на догађаје у блиском окружењу. У том случају полицијски службеник врши отклон и кретњу целог тела у односу на спољну страну тела лица које држи уперено оружје, истовремено ближом руком хвата га у пределу зглоба шаке који потискује ка централној оси тела лица. Одмах потом полицијски службеник својом другом шаком надхватом хвата горњи део оружја (навлаку или буренце) и потискује цев оружја тако што је окреће ка централној оси лица.

Потом полицијски службеник потискује цев оружја ка тлу истовремено га повлачећи снажно ка себи. Одбрана од претњом оружјем завршава се тако што полицијски службеник отето оружје пребацује у недоминантну руку и потеже своје службено оружје, усмеравајући га ка лицу.

Успостављање пуне контроле над лицем које је пружало активан отпор довођењем у позицију за везивање

Када полицијски службеник успоставља пуну контролу над агресивним лицем неопходно је да поступи по следећој процедури:

- лице мора бити окренуто на стомак у лежећем положају погледа усмереног на супротну страну од полицијског службеника,
- до ове позиције контрола над лицем успоставља се системом полуга на руци лица и позиционирање полицијског службеника у односу на лице,

Успостављање пуне контроле и довођење лица у позицију за везивање може се извести на два начина:

Први начин да се над лицем успостави пуна контрола изводи се на тај начин што полицијски службеник са обе шаке хвата зглоб једне руке лица које се налази на тлу лежећи на леђима и повлачи је у опруженом положају ка копчи опасача. У случају да је у питању десна рука лица, полицијски службеник својом десном шаком прави полугу на лакту опружањем приморавајући га да легне на стомак, истовремено га облизаће око главе у правцу казаљке на сату. По довођењу лица у лежећи положај на стомаку полицијски службеник своју десну подлактицу поставља у предео прегипа лакта лица и савија његову подлактицу на доле у правцу лопатичне кости. Потом својом левом шаком прави полугу на шаци лица (или на прстима) а своја колена поставља тако да му је десно колено у пределу лопатичне кости а лево колено у пределу ребарног лука на леђима лица. Полицијски службеник потом извлачи своју подлактицу из прегипа лакта лица држећи га својом левом руком у позицији система полуга на рамену, лакту, шаци или прстима. Потом полицијски службеник својом десном руком која је сада слободна вади своје службене лисице из футроле издајући лицу гласно наређење да поглед окрене у леву страну и своју леву руку стави на леђа у пределу кичменог стуба.

Полицијски службеник ставља лисице на зглобове руку лица тако што прво везује даљу (леву) руку а потом ближу десну која је фиксирана.

У случају да се ова техника изводи са леве стране лица, поступак је потпуно идентичан стим што се изводи у смеру супротном од казаљке на сату.

Други начин успостављања пуне контроле над лицем и довођења у позицију за везивање изводи се тако што полицијски службеник са обе шаке хвата зглоб једне руке лица које се налази на тлу лежећи на леђима и повлачи је у опруженом положају ка копчи опасача. Тако испружену руку лица снажно уврће у зглобу рамена истовремено се крећући око његове главе у смеру казаљке на сату (у ситуацији када се лице држи за десну руку). Када је лице на овај начин доведено у лежећи положај на стомаку примењује се истим редоследом процедуре описане у горњем тексту.

У случају да се ова техника изводи са леве стране лица, поступак је потпуно идентичан стим што се изводи у смеру супротном од казаљке на сату.

Основни ставови са службеном палицом

Полицијски службеник из основног полицијског става прелази у припремни став са службеном палицом на тај начин што: палцем јаче руке прихвата свилену траку палице (која је позиционирана на слабијој страни, на опасачу); затеже је; обмотава је око надланице; хвата рукохват палице; затеже остатак траке увртањем палице ка себи (слика 1а); вади палицу из прстена (б); доводи је у положај иза задње ноге (в), тако да се спреда не види (г). Слабија рука је код припремног става све време позиционирана на копчи опасача.

Слика 1. – Припремни став са службеном палицом

Из припремног става са палицом, полицијски службеник прелази у одбрамбени став. Прелазак се врши на тај начин што: спушта тежиште тела повлачећи задњу ногу, заузимајући тиме још стабилнији став; слабију руку ставља испред свог тела, тако да му служи као блок од ударца; врх палице поставља на раме јече руке (слика 2а) истовремено издаје команду: „Стани“.

Кретања полицијског службеника приликом употребе службене палице изводе се на следеће начине:

из одбрамбеног става искорак доминантне ноге и истовремено задавање ударца палицом која је у доминантној руци (б)

„уклизавањем“ недоминантне ноге привлачењем доминантне ноге у стабилан одбрамбени став уз истовремено задавање ударца палицом која је у доминантној руци (в)

Слика 2. – Одбрамбени став и кретање палицом

Демонстрација техника употребе службене палице - ударци у месту и у кретању, потискивање, блокови и спречавање одузимања службене палице

- Ударац са јаче стране- Ударац се изводи замахом палице из одбрамбеног става, на доле под углом од 45 степени у односу на циљно место (примарне зоне), дозвољавајући да се палица задржи зачас на месту и да тако постигне пуно дејство таласног шока. Ударац се изводи крајем палице у дужини од 10 сантиметара. Након ударца, палица се враћа у одбрамбени положај.

Слика 3. – Ударци палицом са јаче стране

- **Ударац са слабије стране.**-У случају промашаја са јаче стране, палица се доводи испод пазуха слабије руке која у том случају остаје у блоку, испред главе(слика 4а) и одатле, ротацијом тела се врши ударац на циљно место-примарне зоне (б). Након ударца, палица се враћа у одбрамбени положај.

Слика 4. – Ударци палицом са слабије стране

- **Блокада**-Користи се високо, средње и ниско блокирање (слика5).

-**Код високог блокирања (а)** палица се прихвати слабијом руком за предњи део, истури високо изнад лица у хоризонталном положају са опруженим прстима, тако да се придржава у делу шаке између палчева и кажипрста.

-**Средње блокирање (б)**се користи тако што јача рука чврсто држи палицу у вертикалном положају у лево или десно, у зависности од положаја из кога напад долази.

-**Ниска блокада (в)** се изводи тако што се јачом руком чврсто ухвати палица, док се слабијом руком придржава на исти начин као и код високог блокирања, с том разликом што се овде руке испружају према доле, одакле долази ударац.

Слика 5. – Блокада палицом

- **Потискивање** (слика 6) се врши тако што се палица држи за рукохват и врх постављена у хоризонтални положај. Док лице прилази и креће се ка полицијском службенику, треба га потиснути (одгурнути) палицом у висини груди.

Слика 5. – Потискивање палицом

- **Ослобађање од хвата за палицу**- У случају да дође до хвата за палицу са једном(слика 6а), или две руке, слабијом руком се прихвата врх палице, врши се ротација палице врхом према горе, док се не доведе у вертикални положај у односу на тло . Затим се врх палице гура према лицу и на доле, чиме се прави полуга на зглобу шаке (б). По ослобађању од хвата, лице се потискује уназад подлактицом, чиме се ствара реактивна дистанца.

2.10 ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА ДОВЕДЕНИМ И ЗАДРЖАНИМ ЛИЦИМ

Наставна јединица 9: Поступање према доведеним и задржаним лицима

Намена

Овом наставном темом обезбеђују су неопходни услови за усвајање знања, стицање и стандардизацију вештина и изградњу ставова који доприносе законитом поступању полицијских службеника приликом поступања према доведеним и задржаним лицима.

Циљ

Циљ ове наставне теме је обнављање и развијање стечених полицијских знања, вештина и ставова, као и усвајање нових, проистеклих из полицијске праксе, науке или нових законских уређења, потребних за законито, ефикасно и безбедно обављање полицијских послова приликом поступања према доведеним и задржаним лицима.

Општи исходи

По завршеној настави, полицијски службеник ће моћи да:

- поступа према доведеним и задржаним лицима, адекватно процени ситуацију, да се позиционира у односу на лица и придржава мера безбедности,
 - поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на полицију,
 - поступа непристрасно, пружајући свакоме једнаку законску заштиту и поступајући без дискриминације лица по било којем основу,
 - поступа хумано и поштује достојанство, углед и част сваког лица и друга људска и мањинска права и слободе грађана дајући предност правима угроженог у односу на иста права лица које та права угрожава и водећи рачуна о правима трећих лица,
 - примени овлашћење сразмерно потреби због које се овлашћење предузима и не изазове веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено,
- сачини неопходну документацију у вези поступања.

Специфични исходи

По завршетку наставе, полазник ће моћи да у домену:	
знања	објасни начин поступања према доведеним и задржаним лицима у складу са законом поштујући полицијску етику и уважавајући људска права и слободе наведу права доведених и задржаних лица објасни начин употребе средстава принуде према лицима која се доводе и задржавају када су за то испуњени законски услови објасне ограничења у поступању са доведеним и задржаним лицима
вештина	поступа према доведеним и задржаним лицима у складу са законом поштујући полицијску етику и уважавајући људска права и слободе употреби одговарајућа средства принуде у складу са законом и принципима употребе средстава принуде сачини потребне документе или акте о примени полицијских овлашћења
ставова	води рачуна првенствено о својој безбедности, других полицијских службеника и безбедности лица испољава понашање које обезбеђује спречавање мучења, насиља, нечовечног или понижавајућег поступања према лицима сарађује у тимском раду развија позитиван однос према значају благовременог и ефикасног извештавања

Препоруке за реализацију наставе

Настава је усмерена на полазнике, што значи да омогућава полазницима да сами контролишу процес усвајања знања и стицања вештина. Полазници ће кроз интерактивну наставу сами искусити наставне методе и технике а затим ће научено одмах примењивати у симулираним условима.

Користити наставне методе: студија случаја, демонстрација, презентација, играње улога у различитим ситуацијама у складу са наставним садржајем.

Наставни садржај

- Полицијска етика
- Људска права и слободе
- Поступање према доведеним и задржаним лицима

Упутство за инструкторе

Ова наставна тема ће се реализовати коришћењем наставне методе играње улога. Потребно је да инструктор на почетку објасни групи начин рада и да одреди полицијске службенике који ће бити у улози вође патроле, пратиоца и полицијског службеника који ће бити у улози маркиранта. Даје инструкције патроли шта се од њих очекује и тражи да се удаље од групе тако да инструктор може да припреми ситуацију, а да патрола не зна задатак маркиранта. Патрола треба да буде у униформи са комплетном припадајућом опремом за извршавање редовних послова и задатака, а полицијски службеници у статусу ОСЛ биће у цивилном оделу са припадајућом опремом. Инструктор даје врло прецизне инструкције маркиранту, придржавајући се

ове методологије за извођење наставе. Пожељно је да маркирант буде у цивилном оделу. Од осталих чланова групе инструктор тражи да пажљиво посматрају играње улога и буду спремни на крају да изнесу своје мишљење. Инструктор даје знак за почетак игре улога и по завршетку констатује када је играње улога завршено. Након тога тражи од патроле да испричају своје утиске о поступању, а нарочито о томе шта мисле, шта су добро урадили, а у ком сегменту сматрају да су евентуално погрешили или урадили непотпуно. Након тога, по контролним питањима од свих чланова групе тражи да се изјасне о приказаној игри улога.

НАПОМЕНА: Обавеза је тренера/инструктора да на почетку сваког часа и након било какве паузе изврше безбедносну проверу службеног оружја.

ИГРАЊЕ УЛОГА

Ситуација 1. Поступање према доведеним и задржаним лицима-приликом увођења и извођења из просторије за задржавање

Кратак опис-

Полицијски службеници у току обављања патролне делатности–возилом, на безбедносном сектору, приликом интервенције извршили су довођење лица у просторије ПИ, зато што лице треба задржати у складу са законом. Према лицу су употребљена средства за везивање. Лице се смешта у просторије за задржавање.

Опис догађаја

Дана 21.03.2018. године, у 23,30 часова, у просторије ПИ од стране патроле доведено је лице које треба задржати у складу са законом. Према лицу су употребљена средства за везивање. Лице пружа константан отпор па је потребно да ова средства буду употребљена до тренутка смештања у просторију за задржавање. По истеку времена задржавања потребно је лице извести из просторије за задржавање, како би се довело судији за прекршаје.

Улоге

Лице 1 – Лице је под дејством алкохола. Лице је управо уведено у просторије ПИ. Према лицу су употребљена средства за везивање. У просторијама ПИ непрекидно пружа благи отпор отимањем, и понавља: „Пустите ме, шта вам је људи ништа нисам урадио“. Престаје са отпором када буде одвезан у просторијама за задржавање. Сарађује у тренутку издавања наредби да заузме позицију за одвезивање. Лице се налази у просторији за задржавање и када чује полицијске службенике испред врата почиње да удара у врата и да говори: “Пустите ме одавде”.

Полицајац 1-Врши надзор над лицем које је управо доведено у просторије ПИ и примењује потребна потрбна полицијска овлашћења. Уводи лице у просторије за задржавање и изводи лице из просторије за задржавање.

Полицајац 2-Помаже вођи патроле при извршњењу задатка и примењује потребна полицијска овлашћења.

ОЦЕНА ОПРАВДАНОСТИ И

**ПРАВИЛНОСТИ ПРИМЕНЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ОВЛАШЋЕЊА
-КОНТРОЛНА ПИТАЊА-**

Каква је процена ситуације – позиционирање у односу на лице (мере безбедности)?
На који начин је оставарена контрола и надзор над лицем у просторијама ПИ?
Да ли је лице безбедно и правилно вођено до просторије за задржавање?
Да ли су средства принуде употребљена законито и правилно?
Да ли је лице правилно и безбедно одвезано и смештено у просторије за задржавање?
Да ли је правилно и безбедно лице изведено из просторије за задржавање?
Да ли су лицу саопштени разлози за примену полицијских овлашћења?
Каква је била полицијска сарадња и тимски рад приликом поступања полицијских службеника?
Шта би сачинили од писмена у вези са догађајем и применом полицијских овлашћења?

2.11 МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОВЕРЕ ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ

Предвиђени тестови на провери мере се на следећи начин:

1. Скок у даљ

Задатак:

Испитаник изводи скок у даљ суножно из места са линије обележене на подлози што даље може. Обавезан је суножни доскок. Неправилно изведен скок се понавља још једном

Мерење:

Мери се дужина у сантиметрима од линије одскока до места задње додирне тачке при доскоку

2. Претклон трупа

Задатак:

Испитаник лежи на леђима, са ногама савијеним у коленима под углом од 90 степени. Поставља шаке на потиљак, лактови су размакнута у страну под углом од 180 степени. Партнер фиксира стопала на тај начин што седне испитанику на стопала, а рукама обухвати потколенице. После знака за почетак, изводи се подизање трупа до вертикале, без одизања карлице од подлоге у току извођења вежбе. После команде за почетак, испитаник изводи што више претклона у задатом времену.

Мерење:

Броје се правилно изведени и довршени претклони у времену од **30** секунди.

3. Склек

Задатак:

Испитаник заузме почетни положај упора за рукама. Руке се налазе у ширини рамена, потпуно опружене и заузимају положај правог угла у односу на подлогу. Глава, рамена, карлица и стопала су у истој равни. Из почетне позиције спушта се са лактовима уз тело док грудима не додирне подлогу, а затим се потпуним опружањем руку враћа у почетни положај. После команде за почетак, испитаник изводи што више склекова у задатом времену.

Мерење:

Броје се само правилно изведени склекови у интервалу од **10** секунди.

4. Трчање „12 минута“

З а д а т а к:

На команду "позор" испитаник заузима положај високог старта, а на одређени знак за старт трчи најбрже што може. Трчи се 12 минута. Испитаник није дужан да трчи све време – може се кретати и редовним кораком, под условом да не омета друге испитанике који трче.

М е р е њ е:

Мери се пређена дужина стазе у метрима.

5. Пливање

З а д а т а к:

На команду "позор" испитаник заузима положај на ивици базена, а на одређени знак за старт скаче у базен и плива најбрже што може. Плива се техника „Краул“ (полицијски службеници мушког пола), односно техника „Краул“ или нека друга техника пливања (полицијски службеници женског пола), на дужини од 50 метара.

М е р е њ е:

Мери се брзина за којом испитаник преплива деоницу од 50 метара. Мерење се изражава у секундама.

*** ПРЕПОРУКА ЈЕ ДА СЕ ПРОВЕРАМА ПРИСТУПА У АДЕКВАТНОЈ СПОРТСКОЈ ОДЕЋИ И ОБУЋИ**